SANDARA
DARBO ŽMONIŲ LAIKRAŠTIS
PRENUMERATA METAMS:
Amerikoje $2.50
Kanadoj ir Lietuvoj $3.00
Pusei metų:
Amerikoje $1.25
Kanadoj ir Lietuvoj $1.50
Skelbimų kainas klauskite laiške.
"SANDARA"
327 E St., So. Boston, Mass.

Tel. So. Boston 2408.

SANDARA

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS LAIKRAŠTIS

SANDARA
LITHUANIAN WEEKLY
Published by Lithuanian National League of America.
Consisting of 83 Branches, Located in all largest cities of the U. S. A.
Represents over 10,000 Lithuanians in the City of Boston and about 700,000 in the United States.
"SANDARA"
327 E St., So. Boston, Mass.

KAINA 5 CENTAI.

No. 40 | So. Boston, Mass., Spalio (October) 2 d., 1924 m. | Metai XI

Muilas iš Sunaus

Muilą Virė iš Sunaus.

Viena Lietuvos kaimietė nužudė vienuolikos metų savo sunų ir iš jo kuno virė muilą. Ji buvo jauna našlė ir įsimylėjus į tulą vyrą. Tasai prižadėjo ją vesti tik tada, kada ji nužudys savo sunų. Jinai tą ir padarė. Bet jos mirusio vyro brolis dagirdo apie tai, kad ji tarės nužudyti sunų ir susekė jos piktą darbą.

Laivas Nuskendo.

Huron ežere, apie septynias dešimtis mylių nuo Goderich nuskendo nedidelis laivas, vardu Clifton. Su juom žuvo ir dvidešimts aštuoni darbininkai. Laivą audra suskandino.

Plyta Užmušė Klieriką.

BOSTON, Mass. William E. Rooney, iš Woburn, rugs. 24 d. įstojo į šv. Jono seminariją, Brighton mieste, mokintis ant kunigo. Tenai [illegible] nas mokyklos namas, nuo kurio plyta nukrito ant studento galvos ir užmušė jį.

Kardinolai Prieš Valdžią,

Francijos kardinolai išėjo prieš valdžią. Šeši jų parašė francuzų premjerui Herriotui laišką, kuriame labai smerkiama jo politika. Kardinolams nepatinka, kam francuzų valstybė atsisakė siųsti savo pasiuntinius į vatikaną, kam Alsace-Loraine krašte įvesta mokyklos be religijinių pamokų ir kam pritaikinta tiesos į vietas, kur pirmiau buvo bažnyčios paliepimai. Girdi, tas pakenksią ramybei ir taikai. Bet, žinoma, francuzų valdžia labai gerai padarė ir nepaisys kardinolų balso.

Persiskyrė po Dviejų Valandų.

DETROIT, Mich. Po dviejų valandų jų apsivedimo, vyras — Charles C. Parker pasitraukė iš kelio pakalbėti su pažįstamu ir pasišalino. Tas atsitiko 1921 m. Nuo to laiko moteris nematė gražaus savo vyro. Dabar ji gavo divorsą ir tapo legališkai liuosa nuo pasišalinusio vyro.

Tėvas Apsivedė Sunaus Dukterį.

Karl Braun, dvidešimts penkių metų, apsivedė su našle, keturiasdešimts penkių metų amžiaus. Našlė buvo užauginus keletą vaikų, tarp kurių buvo ir viena graži dvidešimts keturių metų duktė. Ta mergaitė patiko Karl Braun tėvui, kuris yra penkiasdešimts metų amžiaus. Ir tas senis apsivedė savo sunaus podukrę. Šitos dvejos vestuvės padarė keistą giminę, iš kurios išeina šitaip: tėvas yra sunaus ir jo pačios žentas, o jos duktė jai motina, ar kaip ten.

Sovietai Buržuazėja.

Kadaise sovietai kratė rankas nuo kapitalistinių šalių. Bet paskutiniu laiku jie pradėjo laižytis jau ir prie tokios kapitalistinės šalies, kaip Jung. Valst. Čičerinas rokuoja, kad Rusija norėtų padaryti su Amerika kompromiso kelių susitarimą. Girdi, nors bolševikai tarnauja darbininkijai, o Washingtonas kapitalistams, bet vistiek butų galima susitaikinti. Pasirodo, kad pirmesnės bolševikų pasakos buvo nieko nereiškiančios.

Suėmė.

SPRINGFIELD, rugs. 30 d. Čia Union Trust kompanijos darbininkas buvo paėmęs $100,000 pinigų. Bet jis tapo suimtas Western mieste, [illegible] bevažiuojant.

Daktaras Kudykį Išsinešė.

NEW YORK. Vienoj ligoninėj radosi nesenai gimęs liguistas kudikis. Jį išgydyti nebuvo vilties. Gydytojas slaugytojoms patarė vaiką numarinti. Bet jos to nepadarė. Tada kitą dieną daktaras atėjęs išsinešė tą mažutį. Policija sujudo ieškoti jo.

Mergina Nusižudė.

BALTIMORE, Md. Gertruda Wagner, dvidešimts dviejų metų amžiaus, nusinuodino. Ji rasta nuodų išgėrus Westminster viešbuty, kur ji buvo užsiregistravus su nežinomu vyru. Kad ji pati išgėrė nuodų, liudija jos atsisveikinimo laiškelis. Ji dar gyveno keletą dienų. Laike keturių dienų ji prašė gydytojų, kad leistų jai numirti. Bet prieš pat mirtį buvo pakeitus savo norą. Tačiau nebuvo galima jai padėti.

Vaikinas Užmušė Vyrą Kumščiu.

PEABODY, Mass. Čia kolegijos studentas, dvidešimts metų vaikinas, Joseph Esmond Crowley, yra teisiamas už užmušimą dikto vyro, Jacob Behar. Studentas ėjo su savo draugais ir pamatė, kad diktas vyras viržiu plaka mažą vaiką. Studentas pareikalavo, kad jis liautųsi taip daręs. Tas nepaklausė, tada studentas paleido kumštį į vyro žandą ir ant vietos jį užmušė. Paskui paaiškėjo, kad tas žmogus mušė savo mažą sunų.

Vyrų Nuodintojos.

Šiomis dienomis teisiama Jung. Valst. ketvirta moteris už nunuodinimą savo vyro. Pirmos trys nužudė savo vyrus dėl pinigų. Gi ši paskutinė dėl meilės. Jinai mylėjo kunigą Hight ir manė jį laimėti nunuodinus vyrą. O kunigas manė ją laimėti nunuodinęs savo pačią. Jiedu susitarė ir abudu atliko tą darbą. Tas atsitiko mažam miestelyje, vardu Nashville, Ill. Žmogžudžiai abudu areštuoti.

Dovanojo.

CHICAGO, ILL. Willie Dalton, devyniolikos metų vaikinas, buvo paėmęs iš Northern Trust kompanijos $772,000 bonais, kuriuos paskui jis sugrąžino. Teisėjai jį išteisino ir neuždėjo jokios pabaudos. Dabar vaikinas įstojo į kolegiją.

Milionai Aukų.

P-lė Lotta Craberee paliko arti keturių milionų dolerių labdaringiems darbams. Du milionai tų pinigų paskirta praeitam kare nukentėjumiems kareiviams ir moterims. Kitos sumos pinigų paskirta ukininkų ir aktorių pagelbai. $300,000 paskirta gyvulių pagelbai, arba spauzdiniui literaturos, kuri bandytų įtikinti mokslininkus nevartoti gyvulių ir gyvulėlių savo moksliniams tyrimams. Ji buvusi visada nusistačius prieš tokį gyvulių kankinimą.

Ši paskutinė jos auka yra be vertės, nes daromi tyrimai ant gyvulių yra žmogaus naudai. Tyrimai, kurie padaromi ant gyvulių, negali buti daromi ant žmonių. Ir, suprantama, mokyklos bei daktarai nesustos gyvulių ir žvėrelių naikinę tyrinėjimams.

Savo giminėms ta panelė tepaliko tik $100,000. Dėl ko giminės yra nepasitenkinę.

Sakramentams Vynas.

CHICAGO, ILL. Čia rengiamasi areštuoti du vyrus, kurie pasivadinę save bažnyčios tarnais, manoma, tukstančius galionų vyno išsmugeliavo neva į bažnyčias imdami. Tas yra laužymas prohibicijos.

Matina Nužudė.

ROCKLAND, Me. Čia yra kaltinama Margaret Langston už nužudymą savo mažučio, kuris atrastas prude. Mažo kunelis buvo pririštas prie akmens ir įmestas į prudą. Tas atsitiko birželio 10 d., o teisėjai ją rado kalta šio mėn. 20 d.

Bažnyčia Meiliai Pasiskalbėti.

Dr. J. Šliupas pranašavo, kad ateis gadynė, kada bažnyčios paliks tuščios. Ta gadynė jau dabar apsireiškia. Amerikos bažnyčios matomai tuštėja, jaunimas jų nebelanko. Todėl kunigams yra didelis galvosukis, kaip patraukti jaunimą į bažnyčias. Vienas kunigas, W. Marry Freda, išsireiškė, kad jaunimas gal but mylėtų lankyti bažnyčią, jei joj rastųsi atskiras kambaris, kur jauni galėtų susirinkti ir pakalbėti apie savo ateitį. Kitaip sakant, kad butų vieta, kur vaikinas galėtų išsirinkti merginą, o mergina vaikiną. Tada, žinoma, jie turėtų norą lankyti ne bažnyčią, bet tą jos kambarį.

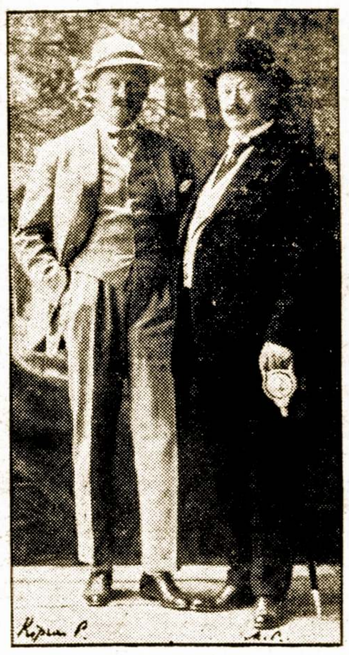

BROLIAI PETRAUSKAI.

Didžiai gerbiami Lietuvių tautos vyrai pp. Petrauskai, iš kairės į dešinę dainininkas Kipras Petrauskas, ir kompozitorius Mikas Petrauskas abudu drauge gyvena Lietuvoje.

Valdžia ir Šunys.

Francijoj valdžia pradėjo maišytis į šunų reikalą. Ten šunis daugiausiai šeria balta duona. Praeitais metais, sakoma, šunims sušerta vienas dešimtadalis kviečių, kurie užaugo toj šalyje. Kad tą išvengus, norima, kad valdžia turėtų duoti įsakymą duonos kepėjams kepti šunims duoną su ašakomis. Tada nebus taip daug miltų sunaudojama.

Gorkis Atvažiuos.

Maksimas Gorkis, Aleksei Pieškov, paskilbęs Rusijos rašytojas, greitu laiku atvažiuos į Ameriką prakalbų sakyti. Gorkis yra žinomas visam pasaulyj kaipo rašytojas. Jis yra parašęs daug knygų ir visur pasižymėjo stojime už darbininkus, bet jis gyvena Berline. Nes bolševikų valdžia jam nepakenčiama.

Rašytojas turi padaręs kontraktą su žymaus rusų dainininko Šaliapino manadžeriu. Taigi, Šaliapinas ir Gorkis atvažiuos sykiu į Ameriką. Jis mano pasakyti čia kokį penkios dešimts prakalbų, o paskui apsigyventi kuriam laikui Kalifornijoj. Nes jis serga džiova.

Gorkis šiandie yra vienas iš garsiausių rusų novelistų, o Šaliapinas garsiausis dainininkas visoj Europoj, ar geriau visam pasaulyj. Bet kartą tiedu vyrai buvo valkatos. Budami valkatomis jiedu draugavo ir dirbo prie visokių juodų darbų. Beklaidžiodami vieta iš vietos po Rusiją ir bedirbdami sunkius darbus, jiedu mokinosi, lavinosi. Ir abudu beveik tuom pačiu laiku apsireiškė Rusijai, o paskui ir visam pasauliui. Gorkis atkreipė į save domę, parašęs apysakaitę "Makaras Čiudra", o Šaliapinas vaidindamas rolę "Boris Godunovo." Tai buvo 1892 metais. Šiandie jie yra abudu arti šešios dešimts metų senumo, bet dar neužsimiršo vienas kito. Jiedu vėl kartu keliauja, tai į Ameriką.

Mirė Kartu.

LOS ANGELES. R. J. Capalungo šeimyna išgyveno penkias dešimts vienus metus ir šiomis dienomis vyras ir moteris pasimirė kartu. Moteris mirė šešioliką valandų pirma.

Teismas Paskyrė.

Tulų Leon G. Morrill duktė, iš Brookline, Mass., gavo teisman eiti, kad paskirtų jai mokyklą. Jos motina norėjo ją leisti į vieną, o jos tėvas — į kitą mokyklą. Teismas paskyrė jai mokyklą, kurios tėvas reikalavo. Mergaitė yra vienuolikos metų amžiaus. Jos tėvai gyvena persiskyrę. Ji gyvena su motina.

Traukinys Užmušė.

QUINCY, MASS. Praeitą nedeldienį čia tapo užmušta aštuoniosdešimts metų amžiaus moteris, Julia Kennard, ir trisdešimts penkių metų amžiaus vyras. Senelė ėjo skersai gelžkelio trukiui ateinant, o vyras, kurs tą vietą dabojo, bandė ją išgelbėti. Bet abudu pateko po garvežiu.

Kunigas Įkalintas.

BUFFALO, N. Y. Rugs. 27 d. kun. Charles C. Penfold tapo nuteistas mėnesiui kalėjiman ir $50 užsimokėti pinigais. Jis nubaustas už nedorą elgimąsi.

Kun. Penfold suareštuotas praeitą savaitę su motere automobiliu bevažiuojant. Tai buvo kito vyro moteris. Kunigas pareiškė norą rezignuoti iš savo vietos, bet vyskupas nepriėmė jo rezignacijos. Tas bus išspręs ta bažnyčios komiteto.

Vilniaus Reikalu.

1924, rugs. mėn. 23 d.

VAŠINGTONAS. Lietuvos Delegacija Tautų Sąjungai pareikalavo, kad dabar posėdžiaujantis plenumas per Nuolatinį Tarptautinį Teismą išaiškintų, ar Tautų Sąjungos Tarybos Statutas Tarybai suteikia teisės išnešti rezoliuciją dėl ginčo tarp dviejų Valstybių, jeigu nė viena iš tų Valstybių nėra prašiusi Tarybos tokios rezoliucijos išnešti, juoba jei viena iš tų dviejų valstybių prieš tą rezoliuciją protestuoja.

Šį juridinį klausimą Lietuvos Delegacija iškėlė atsižvelgiant į Tautų Sąjungos Tarybos nutarimą iš 1923 m. vasario mėn. 3 d. pritarti taip vadinamam Sauros pranešimui, sulyg kuriuo neutralinė zona tarp Lietuvos ir Lenkijos kariuomenių panaikinta ir į jos vietą pranesta demarkacijos linija. Toji Sauros pasiulytoji demarkacijos linija davė inspiracijos Ambasadorių Konferencijos nutarimui Lenkijos sienai nustatyti.

Lietuvos iškeltą klausimą apsvarstyti Pienumas pavedė nuolatinei politinei Komisijai, kuri yra žinoma kaipo šeštoji komisija. Šeštos Komisijos Subkomisija buvo nusistačiusi svarstyti Tarybos Statuto interpretavimo klausimą be Lietuvos Atstovo dalyvavimo. Lietuvos Delegacija pareikalavo Subkomisijos papildymo Lietuvos atstovu. Šeštoji Komisija išsitarė prieš Subkomisijos papildymą ir tos komisijos posėdyje Belgų Užsienio Reikalų Ministeris, p. Hymans pareiškė, kad jis esąs asmeniškai tame klausime užinteresuotas ir todėl atsisakąs dalyvauti Subkomisijoj. Lenkai pareikalavo sau vietos Subkomisijoje, pareikšdami, kad jie skaito tą klausimą politiniu, liečiančiu Lenkijos sienas.

Dėl susidėjusių apystovų Lietuvos Delegacija nutarė išimti klausimą iš dienotvarkės ir kartu Rugsėjo 13 d. pareiškė, kad Lietuva pasilaiko teisę tą klausimą iškelti ateityje.

Liet. Pasiuntinybė Amerikoje.

Savivaldybių Rinkimai.

(Nuo spec. "Sand." koresp.)

Pas mus Nedzingių valsčiuje artinasi nauji savivaldybių rinkimai, kuriuose dalyvauja net šešios partijos. Tame skaičiuje turime ir valstiečių liaudininkų partiją, prie kurios randasi daugelis gerai apsišvietusių žmonių. Bet valstiečiams liaudininkams didelių pasekmių vistiek nepramatoma musų apielinkėje. Musų kunigėlis su davatkomis ir seneliais išsijuosę darbuojasi, kad pastačius į savivaldybes špitolninkus.

Rugs. 8 d., per atlaiduš, teko buti Nemunaity, kur buvo atvykęs iš Kauno seimo narys, Dr. Grinius kalbėti valstiečių liaudininkų partijos reikalais. Dr. Grinius pasakė daug teisybės ir jo kalba žmonėms patiko. Nes net ir pats kunigo tarnas jam plojo. Tukstančiai žmonių prakalbos klausės. Paskui buvo duotas klausimai, į kuriuos kalbėtojas gabiai atsakinėjo ir vėl nurodinėjo kaip laike rinkimų užsilaikyti.

Šaudymas Sinagogoj.

LOS ANGELES. Ahaweth Zion sinagogoj, pamaldų laike, įbėgo į bažnyčią pakvaišęs vyras ir pradėjo šaudyti. Paseknėje vieną nušovė ir su sužeidė.

ROCHESTER, N. Y. Beverly D. Clark šeimyna, kuri apsivedė aštuoni mėnesiai atgal, jau persiskyrė.

BROOKLYN, N. Y. Simas Bandzevičius pasimirė.

DETROIT, Mich. Martha Callahan užmušta. Ją vyras, supykęs, išstumė iš bėgančio automobiliaus ir užmušė ant vietos.

A.L.T.S. REIKALAI

Pranešimas Sandariečiams.

A. L. T. Sandaros Prezidentas jau sugrįžo.

Malonu yra man pranešti draugams Sandariečiams, kad musų gerb. Prezidentas, p. Jonas W. Liutas, jau sugrįžo iš Lietuvos ir pateikė mums labai svarbių žinių nuo musų vienminčių Valstiečių Liaudininkų partijos. Pagal pateiktas žinias p. Liuto, Lietuvoje žmonės yra labai intužę prieš kunigų klerikalinį veikimą gi tuo pačiu sykiu Lietuvos žmonės turi gerą opiniją ir pasitikėjimą Valstiečių Liaudininkų ir Sandariečių partijoj.

Daug pasitiki musų draugai V. L. laimėjimu ateinančiuose rinkimuose į Lietuvos Seimą, taipgi Lietuvoj, kaip jau matėme iš "L. Ž." pranešimo, kad buvusi Santara demokratinė srovė, jau susivienyjo su Valst. Liaud. partija, tas reiškia, kad Lietuvos progresyviškos tautinės jiegos stoja bendran politinin frontan ir, kad Lietuvos progresyviai, kaip V. L., tai Liet. Profesinė Mokytojų Są-ga, ir kitos organizacijos bei draugijos grupuojasi ir per gerb. musų Prezidentą yra priduotas specialis prašymas musų Sandariečių kooperacijos bei materialės ir moralės paramos kovai prieš klerikalinę jezuitų puolimą ant Lietuvos liaudies.

Draugai Sandariečiai, draugai musų kiltingų idėjų, musų yra pareiga nuo dabar visados kreipti atydos į musų politinę idėją, musų pareiga imtis uolaus veikimo organizatyvio, todėl, kad mes privalome eiti į pagelbą Lietuvos liaudį nusikratyti jezuitų-kunigų politinę ir ekonominę vergiją. Lietuvos žmonės daug pasitikėjimo turi musų politiniame veikime ir jie laukia musų moralės paramos, todėlei draugai Sandariečiai, kiekvienas iš musų sukruskime ir bendrai dirbkime kas ką galime, kad mes savo darbais galėtumem pagelbėti musų viengenčiams padaryti tikrą laisvę Lietuvoj, kad tenai butų mielas gyvenimas visiems darbo žmonėms, kad Lietuva pasaulio akyse butų kulturinga valstija, o ne jezuitų ir jų fanatikų tamsus prietarų kraštas.

ALTS. C. Sekretorius,
V. M. Čekanauskas.

A. L. T. Sandaros Auksinis Kontestas.

Sandariečiai Rengkitės Laimėti Dovanas.

Daug Sandariečių jau užsiregistravo dalyvauti A. L. T. Sandaros Konteste, vienok iki šiol daugiausia užsiregistravo tik kuopų sekretoriai bei kiti viršaičiai, kuopų eiliniai nariai kol kas dar ko tai laukia. Draugai Sandariečiai, juk dėl visų ši proga yra ir visi arba didžiuma jusų turite teisę ruoštis į Auksinį Kontestą.

A. L. T. Sandara rengia šį Kontestą, kuris jau ateinantį mėnesį bus paskelbtas su visais jo patvarkymais ir tuomi duoda didelę progą kiekvienam Lietuviui ar Sandariečiui, ar šiaip jau geram lietuviui laimėti brangias dovanas už pasižymėjimą gavimo naujų "Sandarai" skaitytojų, todėl visi geri lietuviai prašomi skubiai registruotis iš kalno į Auksinį Kontestą!

ALTS. C. Sekret.,
V. M. Čekanauskas.

Chicagiečiai Judinasi.

Pastaromis dienomis gavome pranešimą nuo 4-to ALTS. Apskričio Sekretoriaus pil. Juozo Laukio, kuriame praneša mums, kad Chicagos Sandariečiai jau stoja aktyvin veikiman ir mes neabejojame, kad draugai chicagiečiai šiame žiemos sezone daug pasidarbuos organizacijos labui. Anot gerb. Laukio pranešimo, yra susidomėję musų nuo senai gerbiami veikėjai Dr. K. Drangelis, Dr. Zimontas, Adv. St. Kodis, Adv. P. F. Bradchulis, "Varpo" Leidėjas Krukonis, Dr. J. C. Malinas, S. K. Grišius, Andriulis, Vilkas, Semaška ir kiti.

Taigi musų reporteris praneša, kad draugai Sandariečiai laikė keletą konferencijų apkalbėjimui ALTS. reikalų, ypatingai buvo kreipiama daug domės į užsilikusias "Sandaros" Spaustuvės skolas. Reporterio pranešimu, gauname patirti, kad musų vienminčiai chicagiečiai rengiasi padaryti didelį vajų dėl panaikinimo Sandaros skolų.

Malonu mums girdėti draugų Chicagiečių veikimo plenas ypatingai jų kiltingos pastangos panaikinti Sandaros užsilikusias skolas ir paliuosuoti Sandarą nuo tų skolų sykį ant visados. Labai butų pageidaujama, kad ir kitų didesniųjų kolionijų Sandariečiai pasektų Chicagiečius, ir visi drauge bendromis pastangomis bei musų gerais pasišventimais beabejo, paliuosuotume musų organą "Sandarą" nuo skolų, tuomet jau galėtumem daug gero nuveikti kaip čia Amerike, taip ir Lietuvoje politikos ir švietimo-kulturos darbe.

Valio Chicagiečiams! Sveikiname jus, draugai idėjos, ir linkime jums buti didvyriais musų partijos.

ALTS. C. Sekret.,
V. M. Čekanauskas.

Pittsburgo Sandariečiai.

Musų draugai Pittsburge taip gi veikia, ruošiasi partijos darban ir yra nemažai susidomėję organo reikalais. Gerb. draugai J. Virbickas, J. A. Katkus, R. Paplauskas, Knizinas ir kiti veikėjai kuopų viršaičiai, kaip musų korespondentas praneša, sakoma yra pasirengę į didelį veikimą. Mes nei kiek neabejojame, nes matėme Pittsburgiečių atsišaukimus išleistus, kuriuose raginama visi Pittsburgo lietuviai organizuotis, stoti į Amerikos Lietuvių Tautinę Sandarą ir drauge veikti labui Lietuvių Tautos ir ypatingai kreipti daugiau domės į Lietuvos žmonių gyvenimą bei tenai esančią kuniginę politiką.

Clevelandiečiai Dirba.

Musų veikėjas J. P. G., praneša, kad Clevelando Sandariečiai šį metą tikrai pavyzdingai veikia ir daug žada dėl savo organo "Sandara." Taip, mes tikime, nes jau iš pereitų kelių metų Clevelandiečių veikimo organizacijos labui gavome patirti, kad Clevelandiečiai yra daug triuso padarę ir jų darbų rezultatai davė didelės paramos kaip organui "Sandarai," taip Lietuvos įvairioms kulturinėms įstaigoms.

Gerbiamas A. Lapė, taipgi rašo, kad ALTS. 11-tam Seimui išrinkta komisija labai uoliai veikia ir busimas ALTS. Seimas galės buti vienas iškilmingiausių ALTS. Seimų, kadà kur atsibuvusių.

ALTS. C. Sekret.,
V. M. Čekanauskas.

Iš Brooklyno Sandariečių Konferencijos.

BROOKLYN, N. Y. — Rugsėjo 11 d. Vienybės Svetainėje įvyko konferencija, sukviesta dviejų vietos ALTS. kuopų 1-os ir 43-čios. Dalyvavo apstus burelis veikėjų.

Dienotvarkėje buvo vyriausis punktas — pasiklausyti pranešimo gerb. J. W. Liuto, ALTS. pirmininko, kuris tik ką buvo sugrįžęs iš savo kelionės Lietuvon, prie to ir padaryti vienąkitą nutarimą.

Gerb. Liutas pateikė žodžiais gana platų pranešimą, kuris buvo bendrojo jo kelionės įspudžių turinio. Užbaigtinė pranešimo dalis lietėsi maždaug musų bendraminčių, Valstiečių Liaudininkų darbuotės Lietuvoje. Referentas papasakojo apie keletą susiėjimų tai Kaune tai kitose vietose su V. L. veikėjais, taipgi savo dalyvavimą Centro posėdžiuose.

Išvada iš pranešimo gali buti sekama:

Lietuvių bendra padėtis. Lietuva ekonomiškai gerėja, valstybinis gyvenimas stiprėja, tik daug yra lauktinų pasitaisymų tarpe Lietuvos finansų vadų, kurie daugiau žiuri savo partijos reikalų (kaip ve: kr. dem.), negu šalies valstybinio ir ekonominio susistiprėjimo. Reikia liaudžiai daugiau apšvietos, dėlto amerikiečiai privalo palaikyti tamprius sąryšius su savo tautiečiais Lietuvoje rašinėdami laiškus, siųsdami jiems pirmeivinius laikraščius, geras knygas ir tt.

Musų bendrieji santikiai. Pasikalbėjimuose su Valstiečiais Liaudininkais, kaip su atskirais veikėjais, taip ir Centro posėdžiuose, išnešta nuomonė, jogei tenykščiai musų broliai mielai sutinka palaikyti kuotampriausius ryšius su mumis amerikiečiais, ir kad nuo šio laiko mes vieni kitus kuosmulkiausiai apie visą politinį gyvenimą informuosime.

NUTARIMAI:

1. Konferencija nutarė: Viešai per organą "Sandarą" kreiptis į visus Sandariečius, kad kuodaugiausiai užrašinėtų Lietuvon pirmeivių laikraščius, siuntinėtų perskaitytus laikraščius, brošiuras, knygas ir visokią gerą literaturą Lietuvos liaudies švietimui; taipgi užvesti plačius susirašinėjimus su giminėms, draugais, pažįstamais, kuriems reikia įrodinėti klerikalų politikos žalingumą čionai Amerikoje ir Lietuvoje, raginti kad rinkimuose į savivaldybes ir visur kitur remtų balsais Valstiečius Liaudininkus, skaitytų jų laikraščius, padėtų jų veikėjams vesti politikos ir kulturos darbą dėl šviesesnės Lietuvai ateities.

2. Dar nutarė: Dėl Dr. Mikulskio skelbiamojo atvažiavimo, pavesti ALTS. Centrui visas informacijas apie jo kelionės tikslą ir paskui apie tai informuoti visą musų organizaciją.

Konferencijos Prezidiumas:
Ant. Mikalauskas, Pirm.,
J. O. Širvydas, Raštininkas.

Suvažiavimas.

A. L. T. Sandaros 1-mojo Apsk.
(Buvusio vardu Nauj. Anglijos)

Šiuomi pranešu, jog Apskričio metinis suvažiavimas įvyks spalio-Oct. 19 d., 1924 m., 11 val. ryte, Sandaros Salėje, 327 E St., So. Boston, Mass. Susivažiavimas bus gan svarbus ir turintis daug reikšmės musų organizacijai, tat visos kuopos malonėkite prisiųsti atstovus. Yra gan daug naujų dalykų, kurie butinai reikia išrišti.

Taipgi išdirbti planą žiemos sezonui, kuris atneštų daug naudos musų organizacijai.

A. J. Gotautas,
Pirmojo Apskr. Sekretorius.

Chicago, Ill.

ALTS. 4 Apskričio susirinkimas

Rugsėjo 17 d. vakare Sandaros kuopų vietos Apskritys turėjo susirinkimą "Varpo" redakcijos kambary. Jame dalyvavo atstovai nuo trijų kuopų: 23, 25, ir 75.

Susirinkimo tikslas buvo aptarti nuo ko pradėti darbas vasaros šiltam orui pasibaigus. Pirmiausia, d-ro Drangelio įnešimu nutarta surengti artimiausioj ateityj šeimyniška vakarėlį, paskui sekamą Apskričio susirinkimą padaryti viešą su paskaita ir kviesti į jį visus kuopų narius ir pašalinius. Parinkti tėmą paskaitai iš trijų: 1. Sandaros principai ir jos tikslas, 2. Prezidentiniai rinkimai, ir 3. Vilniaus klausimas. Tą padaryti ir rasti referentą pavestą Apšvietos komisijai iš p. Valančiaus, adv. Kodžio ir d-ro Drangelio.

Komitetas šeimyniškam vakarėliui surengti pavestą Apskričio pirmininkui paskirti. Šitas komitetas suras svetainę, paskirs dieną ir surengs programą.

Be organizacinių dalykų buvo taipgi daug kalbėta apie reikalingumą lietuvių meną paremti. Kaip yra žinoma, šiemet suvažiuoja Chicagon daug Lietuvos menininkų ir jiems paremti yra susitvėręs komitetas. Taigi šitame susirinkime nutarta, kad Apskritys širdingai parems šitą komitetą ir jo vykinamąją idėją ir, reikalui parėjus, oficialiai dalyvaus tame komitete. Atstovauti jame įgaliota visi kuopų atstovai ir Apskričio valdyba.

Ant pabaigos adv. Kodis plačiai pranešė apie Vilniaus Vadavimo Komitetą delegatų žygį Washingtonan. Prezidentas p. Coolidge maloniai juos priėmęs ir prižadėjęs lietuviams pagelbėti Vilniaus klausime. Jis taipgi pranešė, kad Philadelphiškis Vilniaus Vadavimo Komitetas pasiuntęs padėką p. Coolidge'ui už jo malonų priėmimą delegatų ir kad Chicagos komitetas gaunąs daug laiškų iš įvairių vietų nuo lietuvių reiškiančių pritarimą Chicagos Vilniaus Vadavimo Komiteto žygiui.

Apskritys remia V. V. K. darbus ir tikisi, kad jie bus vaisingi.

Kitas Apskričio susirinkimas bus po šeimyniškam vakarėliui.

J. Laukis,
ALTS. 4 Apskr. Sekretorius.

SANDAROS KUOPŲ VEKIMAS.

Chicago, [I].

ALTS. 25 kp. narių žiniai.

Musų kuopa yra nutarusi turėti savo mėnesinius susirinkimus kas antrą penktadienį kiekvieno mėnesio, todėl sekantis susirinkimas įvyksta spalio 10d. 8-tą valandą vakare, Raymond Chapel svetainėje, 816 W. 31-st gatvė. Kviečiami visi nariai butinai atsilankyti, ypatingai kuriems duoklės jau yra laikas užsimokėti. Meldžiu neatidėlioti, reikalingi pinigai musų organo lėšų padengimui; laikas Chicagos Sandariečiams darbuotis Vilniaus atvadavime iš grobikų lenkų kruvinų rankų. Vilniečiai šaukiasi musų pabelbos. Taigi ruoškimės prie darbo ir sutartino visų abelno veikimo Sandariečių, kovojančių už laisvę Lietuvai.

M. J. Damijonaitis.
ALTS. 25 kp. rašt.

Detroit, Mich.

Sandariečių susirinkimas.

Rugs. 7 d. Sandaros 29 kp. turėjo savo ekstra susirinkimą aptarimui "Sandaros" kalendoriaus 1925 metams. Rupinimuisi pagelbėti išleisti kalendorių išrinkta komisija iš sekančių narių: J. Laukonis, J. Ambrozevičius, A. Kižis, M. L. Masonis, K. Šnuolis, P. Šuipis. Šie Sandariečiai yra vieni iš veikliausių ir įtekmingi. Todėl be abejo turės geras pasekmes eidami per biznierius gauti skelbimų. Tat, brangųs Sandariečiai, visi sukruskime, kad galėtumėm kuodaugiausia prisidėti prie kalendoriaus išleidimo.

Reikia pažymėti, kad susirinkime pasirodė pas visus Sandariečius pakilęs upas ir didelis noras veikti organizacijos labui.

Kuopos Korespondentas.

New Britain, Conn.

Nors šiemet vasara nebuvo labai karšta, bet per pereitus du mėnesius ypač sekmadieniais žmonės vis gi norėjo praleisti savo liuosą laiką kur nors ant tyro oro, bei pasimaudyti. Todėl daugumas sulaukę šventos dienos išvažiuodavo kur tik kuri jo mintis traukė. Dėlto sunku buvo sukviesti žmones į susirinkimus ir pasitarti apie kokį nors veikimą. Bet dabar orui biskį atvėsus, jau pradeda daugiau buti prie namų ir pradeda lankytis ant susirinkimų ir tartis ką nors veikti rudens ir žiemos laikui užėjus.

Tat gi ir vietinės A. L. T. Sandaros 32 kp. susirinkimas įvyko rugsėjo 14 d., į kurį susirinko pusėtinas burelis narių ir aptarė daug svarbių dalykų. Buvo skaityti laiškai nuo Centro Valdybos, kuriuose yra raginama kuopos ir visi nariai prie veikimo. Tat buvo ir nutarta sekanti dalykai:

1. Kad visada ką A. L. T. Sandaros kuopa rengs kokį parengimą, kad spaudos darbus visada duotų Sandarai.

2. Kad įgalioti kokius du narius, kurie stengtųsi gauti naujų narių Sandarai bei skaitytojų. Tat ir tapo įgalioti tam darbui Jonas Ragialis ir V. Vitukinas.

3. Tapo įgaliotas J. Ragialis, kad pereitų per vietinius biznierius paragindamas juosius garsintis "Sandaroje."

4. Kadangi "Sandaros" knygyne randasi daug naudingų knygų, tat ir tapo igaliotas J. J. Maksimavičius, kaipo knygų agentas, kuris susižinojęs su "Sandaros" administracija ir gavęs knygas stengsis pardavinėti, Išd. J. J. Maksimavičius pranešė, kad svetainė yra paimta ant gruodžio 31 d., kur yra nutarta surengti vakarienė ir tapo išrinkta komisija, kuri pradės dirbti, kad surengti vakarienę kuotinkamiausiai.

Valio Sandariečiai! labai naudingų darbų užsibriežėm, tik dabar turime dirbti nenuilstančiai. O tas darbas atneš daug vaisių musų brangiai organizacijai.

Juozukas.

Pittsburgh, Pa.

Susirinkimas.

A. L. T. S. 36 kp. mėn. susirinkimas įvyks spalio-October 5 d., 7:30 val. vak., TMD. name, 142 One St. Malonėkite visi atsilankyti, nes bus rinkimas delegatų į 3 apskričio suvažiavimą, rinkimas Sandaros maskarado baliui darbininkų. Nepamirškite atsivesti prie Sandaros prirašyti naujų narių.

Fin. sekret. **J. Virbickas.**

Ekonomijos Evoliucija.

Ekonomijos evoliucija turi savo istoriją taip seną, kaip tik galima sau įsivaizdinti. Žmogaus vystymasi ir jo augimas —brendimas turi daug ko bendra su ekonomija.

Ekonomija yra kerakterizuojama kaipo filozofija žmogaus industrijos. Ji yra mokslas apie turtą. Aiškiai čia suprantama, kad be žmogaus negali buti turto. Turtas augo ir auga su pridėjimu žmogaus energijos ne vien savo ypatos reikalams, bet tas produktas lieka ir kitiems šeimynos nariams, arba visuomenei. Kuo žmogaus reikalavimas buvo mažesnis, tuo žmogus buvo labiau nepriklausomas, arba priklausomas. Taip progresas ir augo; vienutės, reikalai pasidarė bendri kitiems.

Ekonomija daug gelbėjo kaipo procesas aukštesniam laipsniui žmonijos išsivystymui. Šį mokslą geriau galima pavadinti bioliogišku negu mekanišku, nes jis augo sykiu su žmonijos protinių augimu. Reikia čia neužmiršti, kad ekonomija nėra naturalė teisė.

Prie naturalių teisių, kitaip sakant, kur nėra įvairiavimų jų bude ar sudėty. Pavyzdžiui paimkime gravitaciją ir savitarpinį pritraukimą kemiškų kunų — dalelių; šiomis teisėmis esti paremti šie mokslai: astronomija, fizika ir kemija; pastarieji mokslai yra geriau žinomi kaipo tikri ir pastovus, paremti matematikos dėsniais.

Žinoma, ekonomija turėjo daug bendrumo link kitų mokslų, kadangi nauji išradimai visose srityse daug prisidėjo prie žmogaus ekonominio gyvenimo. Reikia pastebėti, kad visi žymesni moksliniai išradimai esti eičia musų amžių.

Žmogus besitobulindamas iš laukinio ir kanibalo laipsnio į aukštesnę gyvenimo formą, ėmė ilgus amžius. Bet santikiavimas vis labiau ir labiau tarp genčių turėjo plėstis. Čia galima suminėti tuos draugijinius, neva, mokslus, kurie greta augo ir pasiekė mus. Pavyzd.: kalba, dailė, apšvieta, religija, šeimyniškas gyvenimas, draugijinis gyvenimas, politinis ir ekonominis gyvenimas. Taigi, vienas žmogus, šiuos visus dalykus aprėpti negalėjo, nes tai dalinis ir sykiu kolektyvis veikimas.

Ekonominis gyvenimas ir sąlygos vetste vertė žmogų kovoti už geresnes sąlygas. Ta kova ir geidulys kaipo instinktas, stumte stumė žmoniją į civilizacijos periodą. Šiandie ekonomijos klausimas dar nėra išrištas. Mokslas jos yra platus. Kas daugiau turto paveldėjo, tas laimingiau gyvena. Tie, kurie produktyvišką darbą atlieka jų padėtis prasčiausi. Jeigu plačioji liaudis — žmonija tikrai susipažintų su ekonomijos pradais, tai tokio skurdo nebutų.

Ksaveras J. Semaška,
Kolegijos Studentas.

Neverta išmetinėti tiems, kurie tave vengia; nes tas vistiek nieko nepadės — jei tavo visa esybė yra jiems nemaloni, jie niekada negalės tapti tavo draugais.

Žioplys daugiau žino pats apie save, negu išmintingas apie kitą.

Stilius nėra niekas daugiau, kaip minties siluetas.

Rašymas su tikslu pasipinigauti yra tikras literaturos puldymas.

Gerald Cumberland. Vertė Vėjų Sesuo.

Brangus Laiškai.

Vedusio gyvenimas pasirodė Katijai daug smagesnis, negu pirmiau ji manė. Jinai mėgo savo gryčią, daržą ir tarnus. O kas dėl Gujo, tai jisai buvo perbrangus pasakyti žodžiais. Labiausia jai patiko gera pasirodyti savo draugams ir pažįstamiems, kurie buvo biednesni už ją. Jai buvo smagu parengti jiems vakarėlius, kuriuose jinai turėjo progą išsireikšti.

Vieną popietį, sėdėdama tyliam darže tarp rožių, ji pradėjo mislyti apie kapitoną Petrą Lakrotą, savo Bruselio mylimąjį, kurio glėbyje taip dažnai budavo praeitais metais. Jisai tikrai patogus vyras buvo, ir jinai, sugrįžus į savo tėvynę Grekiją, gulėdama neužmigus nakties laiku, dažnai pykdavo pati ant savęs, kad pasipriešino jo noramsi. Ji jai palikusiuose metuose nebematė progos sutikti kitą vyrą, kuris butų toksai karštas mylėtojas ir turėtų tokį gerą budą.

Jos vyras, Gujas Falonas, buvo brangus, bet gi jisai nebuvo Petras Lakrotas. Gimė tiktai vienas Petras. Ir jisai buvo už tukstančių mylių nuo jos, Bruselyje. Tačiau, vistiek, ji galėjo parašyti jam laiškelį; jei jau ji nebegalėjo patekti į meilės furnasą, tai ji galėjo žaisti su meilės ugnimi...

Tat ji paliko savo rožes ir nuėjo į šaltą savo gryčią, su marmurinėmis grindimis, didelėmis durimis, didele sale, kur baltas šaltinis taip gražiai gamino iš vandens miglą, didelėmis sienomis, ant kurių kabojo, kaip peteliškės, taip daug Segantinių, ir su plačiais karidoriais, kas vertė ją jaustis tarytum ji butų senovės Romos princesa.

Jos apsirėdymui kambaris, tačiau, buvo pomažis. Jo rakandai buvo padaryti iš klevo medžio. Radosi daugelis didelių veidrodžių, įstatytų giliai į romus nepaprastos formos, ir pečius padarytas iš porcelino, žalios spalvos. Atsisėdus arti prie atidaryto lango, jinai pradėjo rašyti.

"Mano brangus Petrai, — Nesupyk. Aš visada žadėjau tau netekėti už nieko kito, kaip tavęs, bet aš negalėjau išlaikyti savo žodžio. Koksai žioplys buvo, kuris kadaise pasakė, kad kunas yra silpnas? Mano kunas nėra toksai. Jis yra perdaug gašlus ir tvirtas. Jis nugali mane. Aš jau ženota. Taip: tai galas. žmogus viską pabaigi, kada apsivedi. Nieko daugiau tau nebepalieka, kaip tik atsisėsti ir laukti vaikų.

"Kada pasitaikys mudviem susitikti, mes neprivalome pasibučiuoti taip, kaip kadaise kad darėme. Tu turi pabučiuoti mane, kaip brolis; o aš grąžinsiu tau bučkį taip, kaip kad bučiau tavo sesuo. Tiek mes tegalėsime, bet ir tas bus labai gražu. Ar tu manai, kad nors kada galėsi atvažiuoti į Saloniką gyventi čia kaipo mano brolis? Ne?

"Labai keista, kad aš, nors visiškai nesenai apsivedus, negaliu užmiršti bulvarų, Louis alėjos, Bois de la Cambre, kad dar vis negaliu užmiršti tavęs, tavęs ir vėl tavęs. Aš verta pabarti už tai, aš žinau. Bet kaikada aš noriu, kad anose dienose bučiau nebuvus tokia... koksai žodis čia tinka?... baili?... išdidi?... žiauri?...

"Pamiršk: nepyk, kad aš apsivedžiau šešios savaitės atgal. Greitai tu pagysi iš savo nusivylimo — meilės pykčio.

"Kas dėl manęs, tai aš smagi. Mano vyras turtingas ir brangina mane. Aš turiu daug draugų. Aš skambinu pianą geriau, negu bile kas visam Salonikos mieste. Ir, brangus Petrai, aš turiu tave sapnuoti savo liuosomis valandomis... Paklausyk manęs ir apsivesk gražią paprastą mergaitę ir pradėk gyvenimą. Bet jinai turi buti ne tokia graži, kaip aš ir netokia sumani, kaip aš, ir netokia paslaptinga. Ir tu neprivalai mylėti ją taip labai, kaip mylėjai (ir gal dar tebemyli?) mane.

"Nepamiršk: kada mudu susitiksime, mes turime pasibučiuoti, kaip sesuo ir brolis.

"Nuo tavo Katijos."

Jinai perskaitė tą laišką ir jis patiko jai.

—Jei jis galės išvažiuoti, jis tikrai atvažiuos! — ji pamislino sau.

Ir, pasikėlus nuo krėslo, ji priėjo prie didelio veidrodžio ir žiurėjo į save šypsodamosi. Paskui atėjo į jos galvą, kad jinai yra pavargus ir kad turi eiti į lovą pasilsėti.

Jos miegamasai buvo labai ilgas ir siauras; abejuose galuose rados po langą. Tame kambary taippat buvo daugelis didelių veidrodžių. Keli jų buvo nepajudinami, įdėti su kastoriais. Trys jų buvo taip pastatyti, kad per juos jinai galėjo visą save matyti. Ji nusiėmus visus švarkus, nuoga apsisukė veidrodžių trikampyje ir atsistojo toj vietoj, iš kur ji galėjo matyti atmuštą kiekvieną dalį savo kuno. Valandėlei ji žiurėjo į save kritingai, ieškančiai; bet tas greitai dingo ir ji jautės apie save išdidžiai.

—Ale, man rodos, kad aš dabar gražesnė, negu kada buvau, —ji pamislino lysdama po šaltų antklodžių.

Padėjus po pagalviu laišką, kurį ji parašė Petrui Lakrotui, greitai užmigo.

Už poros savaičių atėjo jai laiškas su Bruselio antspauda. Ji pastumė jį po savo lėkšte, nes ji ir jos vyras pusryčiavo kartu. Bet spėjus pavalgyti, ji nubėgo į rožių darželį, atplėšė laišką ir skaitė sekantį:

"Madame, — Ką Tamsta manai, rašydama mano vyrui apie bučkius? Gėda, negražu! Per tris dienas jis buvo man nepaprastas. Aš nežinojau dėl ko jis toksai pasidarė. Bet dabar aš žinau, nes šiandie aš atradau tavo laišką jo slaptoj kišenėje. Aš tavęs nepažįstu ir nenoriu pažinti. Jei tu vėl jam rašysi, tai tavo laiškas bus sugrąžintas tavo vyrui. Aš ištekėjau už Petro metai atgal: aš jau turiu mažą ir kito jau laukiu. Bučkiai, ištikrųjų!

"Ona Lakrotienė."

Katija pasijuto supykinta ir sujudinta. Ji sunkiai jautės žinodama, kad jos laiškas buvo arti prie Petro kuno per tris dienas, bet jai buvo labai pikta, kad jisai apsivedė. Nagi, jisai turėjo apsivesti tuojau už kelių savaičių po tai, kai ji apleido Bruselį ir išvažiavo į Saloniką. Buvo matoma, kad jisai apsivedė kvailiukę, vaikų augintoją, skaugią moterį, kuri nemoka parašyti nė gero laiško. Gerai, kad jisai apsiženijo žioplą. Bet buvo nuodėmingas dalykas, kad jisai taip greitai užmiršo ją, kuriai darė priežadus palikti nevedusiu visam gyvenimui, jei jinai...

Jos mintys nukrypo nuo jos prie jos vyro ir jinai pajuto staigų, didelį geismą. Sudraskius Laktorienės laišką į mažus šmotelius, pakasė po žeme ir užmindė kurka.

Paskui ji pašaukė savo vyrą, kuris tuojau pribuvo ją pasitikti.

—Hello! — jis sakė.

Jinai uždėjo ranką ant jo kaklo ir prisitraukė jo veidą prie savojo.

Jis nusišypsojo ir pradėjo ją erzinti.

—Ar tavo pirma naktis tęsės visą gyvenimą? — jis paklausė jos, laikydamas truputį atlošęs galvą, taip kad jo lupos nevisai siekė jos.

—Labai gerai, — ji sakė, — aš nenoriu tavęs pabučiuoti.

Jis pažvelgė per daržėlį toliau į lauką, kur augo didelės žolės, kelių pėdų aukščio.

—Ar mes turime pasislėpti ten krumuose? — jis paklausė jos.

Jinai nudavė norinti ištrukti iš jo. Todėl jis uždėjo ranką apie jos liemenį ir privertė ją eiti su juom. Jiedu išėjo pro daržėlį į lauką. Kada jiedu įžengė į dideles žoles, jų viršunės beveik siekė jų pečius. Lauko viduryje jiedu sustojo.

—Aš myliu tave daug daugiau, negu Petrą, — ji sušnabždėjo.

—Kas per vienas tas Petras? —jis paklausė nepaisančiai, atitraukdamas savo lupas nuo jos kaklo, kad galėtų kalbėti.

—Aš nežinau. — ji atsakė, — aš užmiršau.

Ilgėsio Svajonėse.

(Iš nekaltai be vilties kalėjančio politinio kalinio dienyno.)

Rurpiučio skaisčioji saulutė leidosi vakaruose už žaliuojančių dulkančio Kauno gražių gamtos puoštų rėmų, slėpėsi atsisveikindama su niurais, šaltais miesto murais, linkėdama gyvybei "labanakt." Paskutiniai jos spinduliai metė į mano geležimis apkaltą kalėjimo langą, nušvietė niurą mano kamerą, kuri tik kelios dienos kai tapo mano bustinė.

Priminė tie spinduliai man laisvę, tuos malonius, šiltus vasaros vakarus, didingą žvaigždėtą dangų, draugus-es, kurie šią valandą laisvi, linksmi, gali gerėtis ta gamtos vakaro grože.

Juk prieš kelius vakarus ir aš tuo gerėjausi. Bet tuomet... nemokėjau suprasti, įvertinti tos laisvės, puikios gamtos, tylio vakaro, žavėjančio dangaus taip, kaip šią valandą tą visą moku įvertinti. Dabar moku, kada tą visą praradau.

Kada paskutinis saulės spindulys užgeso, pranyko nuo žemės, apleido mano nykią kalėjimo kamerą, joj pasirodė tamsu, pasilipęs ant lentų narų atsirėmiau į geležinį langą, kad išgirsčiau ką, pamatyčiau žvaigždėtąjį dangų, nurimčiau, išblaškyčiau ilgesio svajones.

Užmigo žemė: užmigo medžiai, gėlės, paukščiai ir žvėreliai, tik nemiega didingas dangus, dar neužmiega triukšmingas Kaunas, nemiega kalėjimo kamerų sienos ir sargai.

Nuo Vytauto Kalno, Karo Muzėjaus ir Miesto Sodno kyla jausmingi dudų orkestrų balsai, veržiasi pro mano geležimi apkaltą langą, sukeldami dar skaudesnes ilgelio svajones, primindami dar taip nesenai krutinėj užsidegusią meilę, primindami tas žavėjančias akis, kurios, ištikrųjų, iš arti gerėjasi tų dudų balsais, vilioja, gal, kitus. Jos taip nesenai suviliojo mane, supainiojo meilės ryšiu, pavergė. Ir pavergė! O gal tik dėl to, kad šioj valandoj besikankinantį dar labiau kankinti, parodyti meilės galybę, kurios iki šiol nesupratau, tik ja žaidžiau, o gal tik dėl to, kad atkeršyti už audringąją mano paeitį.

Ir atskrido nuo Karo Muzėjaus dudų valso aidas, ir atsimušė į mano nelaimingąjį geležinį kalėjimo langą. Jis toks jausmingas, užjaučiantis, jis lyg metė paguodos į mano ausis, ir nurimo mano galva ant dešinės rankos, mintys skendo meilės vandenyne.

...Aš ją pamačiau... pajutau jos deginantį ant savęs žvilgsnį.. išgirdau jos skambius žodžius... Ir taip netikėtai... Iš pirmąkart ją pamylėjau... ir myliu... o dabar, štai kalėjime kenčiu... Ir kaip laimingas šiandien jausčiaus, kad bučiau nepažinęs tos meilės. Bet veltui! Jau taip lemta. Toji pirmos pažinties valanda — mano kančių gimimo diena.

23 val. nakties nutilo visur orkestro dudų balsai, aplink tik tyla, tamsa; užmigo ir Kaunas, tik niemiegu dar aš, dar ilgai pas langą laukiu ko tai, bet veltui, nieko nesigirdžia, nieko nesimato, tik ginkluotas kalėjimo sargas budelėj.

Nukamuotas kančių svajonių, susirietęs ant nuogų narų užmigau.

Taip lengva, malonu! Jaučiu prie savo šono mylimąją, tą kančių man tvėrėją; ji toki graži, meili, linksmi. taip meiliai glaudžiasi prie manęs — mano glėbyj, galvutę spaudžia prie krutinės — reiškia, prisipažįsta meilę.

Staiga viskas žusta. Aš prabundu. Ir esu vienui vienas apleistas visų, pasmerktas kentėti, tik galiu susirietęs ant nuogų narų, nuo kurių išskaudo šonai, ir vartausi nuo vieno šono ant kito, lyg pašautas laisvųjų laukų paukštelis lakunas. Mylimosios nebuvo, ji tik sapne mane aplankė, kad dar giliau meilės ietį įsmeigtų į širdies žaizdą; dar daugiau kančių suteikti, dar aiškiau parodyti ir lyg pasakyti: kad šventai mergelę pamylėjusiam vieta ne kalėjime, bet laisvėje, o pastarosios nustojus tik ten... kur nebėra kentėjimų, kur žmogus nieko nebesvajoja, nieko nebesiekia ir pasitenkina tuo, kuo yra... kapu.

Širvys.

Kauno Sunk. Darbų Kalėjimas,
1923 VIII. 14.

Pamylėjau.

Pamylėjau tyra širdim
Tave mergužėle,
Puikiom gėlėm nusodinti
Norėjau takelį.

Paukštutėliams įsakyti
Per dienas čiulbėti,
Su dainelėm tave miela
Visur palydėti.

Rytą keliant prie langelio
Sveikint su dainele,
Vakarėlį einant gulti
Dėl saldaus miegelio.

—Švelniam vasaros vėjaliui
Pust nesigailėti,
Tavo gražųjį veidelį
Bučiuot, glamonėti.

—Dieną šviesti vis saulutei
Šviesiais spinduliais,
Nakčiai gobti tave miela
Puikiausiais sapnais.

Kad galėčiau įsakyčiau
Gamtai tau tarnauti,
Tavo laimei, tavo grožiui
Vien tik pataikauti.

Tavo veido gražumėly
Sudėčiau dainelių,
O atskridęs tau dainuočiau
Pavirtęs paukšteliu.

J. Medžiaušis.
17-XII-23. Kurtuvėnai.

Vice muchos anos yra paprastas pasveikinimas Ispanijoj, ir visur ant žemės yra gana paprastas daiktas linkėti žmogui ilgo gyvenimo. Tas, suprantama, paeina ne nuo to, kad žmogaus gyvenimas butų malonus, bet nuo to, kad žmogus **turi norą gyventi.**

Iš prigimties žmogus yra daugiau palinkęs tikėtis, negu bijoti kokios nelaimės.

Lyties Higiena.

Pr. S. Žinąs.

(Pabaiga)

17. Butų naudinga ateityj, jei mes žinotume kaip apsisaugoti nuo ligų, kuomet mes esam jaunos.

18. Nesuklystų tiek daug merginų, jei jos išanksto žinotų apie lyties sąryšius.

19. Lyties sąryšius, kad prašalinti nemorališkumą.

20. Neužilgo mes pradėsime pelnyti sau pragyvenimą ir pakliusime pavojun.

21. Kiekvieną sykį merginos vesdamos pažintį su vaikinais gali atsidurti pavojuje, nes jas vyrai perkalba ir mergina nieko nesuprasdama apie lytiškas paslaptis tampa apgauta.

22. Kalbėkime aiškiai apie lyties sąryšius, kad apsaugoti nuo nemorališkumo.

23. Lyties magnetizmas turbut mums aiškinama. Aš manau, kad mųs amžiaus merginos privalo aiškiai suprasti apie lyties paslaptis.

24. Skaitydamos knygas ar girdėdamos žmones kalbant apie lytiškus klausimus, nedaug galime suprasti. Mes išgirstame suaugusius kalbant apie lyties sąryšius ir galime klaidingai suprasti, arba blogąją pusę išmokti.

25. Daugelis merginų jaučia, kad lyties sąryšis yra prasčiausiu, žemiausiu daiktu, užtat jos klysta ir turėtų but joms aiškiau suprantama šis klausimas, kad prašalinti iš mus neapykantą linkui priešingos lyties. Man rodos, mokytojų priedermė pamokyti mus lyties hygienos.

26. Kalbėkime apie neštumą, nes:

(a) Mes jau metuose, kad suprasti apie tai;

(b) Mums jau laikas tuom žingeidauti;

(c) Mes jau ne kudikiai. Mes jau perbuvome mėnesinių laiką ir norime žinoti, kaip kudikiai gema bei veisias. Mes žinome, kad ten kas yra tarpe vyro ir moters, bet mes nežinome, kaip ir kada.

Ką skaitytojai ant to atsakysite? Ar melavimas, mulkinimas jaunų mergaičių apie garnių šelmystes ir aniolo apreiškimus "nekaltoms panelėms" nėra prasikaltimu prieš gamtą, teisybę ir dorą?

Iš viršpaminėtų keleto pavyzdžių aišku, kad melais negalima užginčyti gamtos tiesas. Jei nebiliai žvėrys, paukščiai, žuvys ir net kirmėlės savo laiku pildo gamtos įstatymus, kas liečiasi priešingų lyčių sąryšius, tai ką jau biloti apie žmogų, kuris gali susikalbėti.

Ar tas yra gėda viešai kalbėti apie lyties hygieną mokyklose, kuomet nuo mųs reikalauja, galima sakyti vaikai, atvirumo, teisingumo, aiškumo?

Čia nekalbu, kad su gydytojų pamokinimais galėtų išnaudoti lytiškus smagumus be jokio pavojaus. Tai kitas klausimas. Mums apeina svarbiausiai, kad išvengti nereikalingus nesmagumus ir sumažinti skausmus, kurie paeina iš nežinystės apie lyties hygieną.

Jau ir moterys vienur ir kitur pradeda reikalauti, kad mokyklose butų aiškinama lytiškos paslaptys dėl mergaičių. Sakau dėl mergaičių, nes bernaičiai visur turi daugiau privilegijų, tat ir lyties paslaptis jie gana anksti sužino nuo suaugusių neplautaburnių.

Abelnai, žmonės mano, jog vaikinai visai liuosi nuo lytiškų nesmagumų. Bet gydytojai žino, kad vaikinai daugiau linkę prie saužagystės, negu mergaitės. O juk saužagystė taip suardo sveikatą ir protą, kaip ir alkoholis. Nemažai saužagystės aukų yra bepročių namuose. Reiškia, vaikinams lyties hygiena taip žinotina, kaip ir merginoms.

Kaip sakiau, jau ir motinos griežtai reikalauja mokyklose pamokų apie lyties hygieną. Paveizdan, p. Jane Deeler Rippin, direktorė merginų skautų, Sumner Coolidge ir Dr. Marė R. Lakeman, N. Y. valstijos sveikatos departamento narė, moterų susivažiavime, N. Y. užreiškė reikalingumą merginoms pamokų apie motinystės paslaptis.

Suprantama, apšviestos motinos viską pasako savo dukterims apie lyties atmainas, hygieną ir procesą lytiškų susinešimų. Aišku tokiam atvėjuj reikia inteligentiškumo, sumanumo, kaip tinkamiausioje kalboje prieiti prie aiškaus supratimo. Tik apsiskaitę motinos suranda tinkančius žodžius išaiškinimui lytiškų organų užduotis ir motinystės pareigas. Bloga toms merginoms, kurių motinos nieko nežino ir žinoti nenori. Tokios motinos, tik poterius kalba ir dukteris keikia, nes jųjų dukterys gėdijas savų motinų. Ar galima kaltinti, jei tokių motinų dukterys liuosą laiką praleidžia toli, kur nuo namų su padaužomis peiktinose vietose? Tokių merginų patirimai neša prakeikimą savo motinoms už padarytas klaidas. Kokis likimas tokių nelaimingų merginų? Palaidus gyvenimas žemiausiame doros laipsny, kol jaunos, o paskui, — davatkauja. Persistatykite savo prote visas kančias, kaip kunišKas, taip dvasiškas, anų nelaimingų davatkų ir vienuolių! Jas sąžinė kankina dieną ir naktį už žmogžudystę savo vaisiaus. O kur gėda, išjuokimas nuo žmonių už nutrotytą garbę! Anos siankioja rožančiaus mazgus, meldžiasi, pasninkauja ir verkia, kad nors ašaromis nuplauti paniekos dėmę nuo savo giminių. O kur ta laimė, apie kurią kiekviena mergelė svajoja ateityj? Kas gali žodžiais nupiešti sekiojančią šmėklą savomis rankomis užsmaugtų kudikių! Bažnyčia aptamsina protą, kol jaunos ir po bažnyčios skraiste, po ilgų dvasinių kančių, nusižudo, tikėdamos laimės užgrabiniame gyvenime.

Jei mokyklose, vietoj kriminališkos moralybės, butų prideranČiai aiškinama lyties paslaptys ir hygiena, tai žymiai susimažintų davatkų pulkai. Tada, tik gamtos nuskriaustos kunišKai ir protiškai moterys norėtų davatkauti. Visos normališkos merginos išvengtų klaidų, kol nevedę ir apsivedę žinotų kaip priimti motinystės pareigas. Tokioms nereiktų užsmaugti savo mergvaikius ir pasislapsčius nuo žmonių su širdgėla pastoti į nuskriaustų moterų kazarmes.

Laisvamaniai ir Šliubas.

Kartas nuo karto pamatai laikraščiuose, kad toks ir toks laisvamanis paėmė šliubą bažnyčioje. Pirmiau buvo tvirtai nusistatęs prieš kunigus ir bažnyčią, bet kada prisėjo imti šliubas, tai braukšt! ir nukraplino į bažnyčią.

Tas yra labai peiktinas laisvamanių elgimasi. Mum reikėtų visai nusikratyti nuo veidmainių kunigų ir jų įstaigų ir bile reikale nesikreipti prie jų, nes mums nėra reikalo. Teismabutyje galima atlikti apsivedimo reikalavimai ir krikšto taippat. Tat ir bandykime vengti kunigus ir audotis valdžios įstaigomis tuose reikaluose.

Laisvamanis.

SANDARA
AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS LAIKRAŠTIS

"THE LEAGUE"
Published Every Thursday at South Boston, Mass.
by the
LITHUANIAN NATIONAL LEAGUE OF AMERICA
Anthony A. Tulys
Editor.
V. M. Čekanauskas
Business Manager.
327 E Street, Boston 27, Mass.

SANDARA
AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS
Savaitinis Laikraštis
Leidžiamas kas Ketvergas
Prenumerata turi buti apmokama iš viršaus. Prenumeratos metas skaitosi nuo dienos užsirašyme.
Pinigus geriausia siųsti Pašto Money Orderiu, adresuojant:
Metams kainuoja (Amerikoje) $2.50
" " Kanadoje $2.75
" " (Užsieniuose) .. $3.00

Entered as Second - Class Matter January 14, 1914, at the Post Office Boston, Massachusetts, under the Act of March 3, 1879.

Sukta Lenkų Politika.

Spėjus susitverti Vilniaus Gynimo Komitetui Amerikoje, lenkai pradėjo akciją prieš to komiteto veikimą. Jie melagingai bando įtikinti Amerikos Valstybę ir piliečius abelnai, kad buk čia gyvenanti lietuviai nė kiek nesirupina Vilnium. Esą atsirado tik keletas tokių Chicagoj ir jie bandą kalbėti visų lietuviu vardu.

Bet toksai biaurus lenkų prasimanymas neduos jiems naudos ir nepakenks lietuviams atgauti savo sostinę. Nes J. V. prezidentas Coolidge ir kiti valdininkai, suprantama, nepaklausys tų lenkų paskalų. Kadangi visiems žinoma ir suprantamą, kad visi lietuviai, kaip čia Amerikoj, taip ir Lietuvoj, deda pastangas atgauti Vilnių. Vilniaus Vadavimo Komitetą remia Amerikos lietuviai piliečiai visi, be skirtumo įsitikinimų kaip politinių, taip ir religijinių. Rodos, bet bolševikai tam nesipriešina.

Prezidentas Coolidge pirmiau buvo ir dabar yra prielankus lietuviams, užtai lenkai ir stengiasi įtikinti jį klaidingai.

Manoma, kad Vilniaus išsprendimas bus atiduotas tarptautiniam teismui, kaip Lietuvos diplomatai reikalauja. O jei J. V. stovės už Vilniaus grąžinimą Lietuvai, tai greičiausia jis ir bus jai sugrąžintas. Kadangi J. V., be abejo, turės didelės reikšmės tokiame teisme. Už tai lenkai ir neriasi iš kailio.

Giltinė Klerikalams.

Dr. Jono Šliupo pasidarbavimu susitvėrė Lietuvoje Laisvamanių etinės kulturos draugija, kurios jau į taip trumpą laiką, susiorganizavo nęt dešimt skyrių. Klerikalai bijo tos Laisvamanių draugijos, kaip kiškis šuns, ir jie panaudoja net valdžią prieš ją kovoti. Lietuvos laikraščiai praneša, kad Kaune neleidžiama įsikurti tos draugijos skyriui. "L. Ž." šitaip kalba tuo klausimu:

"Kas tat iš tikro ta draugija, kad laikinojoj sostinėj taip sunku susikurti jos skyriui? Geriausiai kiekvienos draugijos pobudį parodo jos įstatai ir kuriantieji draugiją asmenys. Tos draugijos įstatai sako, kad visi jos nariai stato sau tikslų tarp kitko **prigimties etikos ir jos uždavinių: kas gera gražu ir dorą gyvenime vykinimą**

"Vadovaujančią rolę kuriant šią draugiją vaidina Universiteto garbės profesorius Dr. Jonas Šliupas, kuriam valstybingumo ir patriotizmo stoką negal niekas primesti.

"Reiškia, ši draugija ir jos nariai Lietuvos valstybei nėra žalingi ir suinteresuoti Lietuvos piliečiai turi ir moralę ir juridinę teisę rašytis ton draugijon ir kurti jos skyrių."

Nors taip yra, tačiau klerikalų valdžia neatsižvelgia į visa tai ir neva įstatais kenkia Laisvamanių draugijai. Tačiau darbą pradėję, suprantama, nenuleis rankų. Darbar eis pirmyn. Kaip Amerikoj Dr. J. Šliupo pastangomis laisvamaniai išaugo į tukstantinę visuomenę, taip jie išaugs ir Lietuvoje. Lietuvos liaudis turi labai gerą nuomonę apie laisvamanius. Kunigų sukta politika ją daėdė iki gyvo kaulo. Taip daėdė, kad pasitaiko atsitikimų, kur ir moterėlė jau pakelia ranką prieš kunigų burnojimus. Lietuvos liaudis greitai suvarys kunigus atgal į spavėdnyčias, kur jie ir priklauso.

Kunigai ir jų pastumdėliai tą gerai nujaučia. Taippat jie gerai nujaučia, kad įsikurimas Laisvamanių etinės kulturos draugijos pagreitins jų kelionę iš seimo ir kitų valdiškų vietų atgal į bažnyčias. Todėl ta draugija stovi prieš jų akis, kaip kokia giltinė.

Apžvalga.

"SANDAROS" REDAKTORIUS LIETUVOJE.

"Sandaros" redaktorius, A. A. Tulys, šiomis dienomis gavo iš Kauno nuo Juozo Tysliavos sekantį laišką:

"Germiamasai! Naudodamasis proga, sveikinu Tamstą, paėmusį redaguoti 'Sandarą', iš kurios aš dabar tikiuosi rimto ir malonaus laikraščio. Dalykas toks: Ruošiamas spaudai 2 'Keturių Vėjų' Nr. Todėl, draugų įgaliotas kviečių Tamstą prisidėti į bendrą musų kairiojo meno darbą. Tikiuosi, Tamsta 'Keturių Vėjų' žurnalą esi matęs ir todėl musų ideologija Tamstai aiški..."

Juozas Tysliava yra vienas iš žymesniųjų moderninių Lietuvos poetų. Jisai turi išleidęs jau keletą savo eilėraščių knygų ir yra kritikų pripažintas kaipo talentuotas poeta. Jo raštai yra atkreipę visos Lietuvos domėsio. O "Keturius Vėjus," didelį dailiosios literaturos žurnalą, leidžia jaunesnių jau pasižymėjusių rašytojų burelis, kurin įeina tokie žymus rašytojai, kaip: Kazys Binkis, Salys Šemerys, Butkų Juzė, Pranas Morkus, Juozas Tysliava ir k. poetai. Ir prozos rašytojai, tokie, kaip Švaistas, Tarulis, Petrėnas, etc. Jie visi yra atkreipę savo raštais bei leidiniais Lietuvos kritikų domę.

Šis pakvietimas parodo, kaip į A. A. Tulį žiurima Lietuvoje žymesnių rašytojų. Ir jį skelbiame viešai dėl to, kad jis taippat aiškiai parodo, kaip negražiai elgiasi socialistų ir klerikalų laikraščių redaktoriai, kurie rašo ant "Sandaros" redaktoriaus visokių prasimanymų, feljetonų, parodijų, pastabų ir net "eilių," kad tik jį daugiau pažeminus. Vienok tie redaktorėliai, nors ir statos esą "dideli vyrai", nesugeba atkreipti Lietuvos rašytojų nė kreivos akies.

"DARBININKO" TVIRTINIMAS... YRA GRYNAI BEDIEVIŠKAS — TAIP SAKO JIS PATSAI.

Užpraeitam "Sandaros" numery mes pastebėjom, kad "Dar-kas," primesdamas mums tikslą paniekinti dievą už tai, kad mes jį rašome iš mažosios raidės, yra **nedoras ir bedieviškas.** Tą patį patvirtina ir tos gazietos sandarbininkas.

"Dar-ko" vedamajam straipsny tulas D. V., matyt kunigas, dar kartą nurodydamas, kad "Sandara" turėtų dievą rašyti iš didžiosios raidės, štai kaip rašo:

"Taigi 'D-ko' tvirtinimas, kad 'Sandara' tyčiomis paniekina Dievo vardą yra grynai bedieviškas."

Tą sakinį gali bile vienas rasti "Darbininko" 110 num. pirmam straipsny, ant antro puslapio.

Pirma mes sakėm, kad tos gazietos redaktorius nemoka gramatikos. Dabar mes sakome, kad jis nemoka ir paprastos sintaksės. Nes, suprantam, (kun) D. V. nenorėjo pasakyti: "DARBININKO" TVIRTINIMAS... YRA GRYNAI BEDIEVIŠKAS. Bet, budamas sintaksės ignorantas, jis drožė pats sau į kaktą, tarytum plaktuku. O "Dar-ko" redaktorius, taippat nedaugiau nusimanydamas apie sintaksę, nepataisė to jo sakinio. Ir iš to išeina tas: "Dar-kas" pats prisipažįsta, kad **'D-ko' tvirtinimas, kad 'Sandara' tyčiomis paniekina Dievo vardą yra grynai bedieviškas.**

Labai ačiu p. D. V.

TARADAIKA.

"Saulės" Taradaika plepa, kas jai pakliuvo ant liežuvio. Taip daro ir "Draugo" redaktorius. Jo straipsniai pasižymi tuščių žodžių ir nesąmonių gausumu. Štai tokio "glumočijimo" jis pataiko iškepti žėdną dieną:

"Jei laisvamaniai bent prieš keletą metų butų susipratę, kad mokslas yra reikalingas, tai dalį propagandai surinktų pinigų butų pavedę stipendijoms: butų galėję surinkti visus savo tarnus, kaip p. p. Širvydas, Vitaitis, Tulys..., pasiųsti juos į vidurines, paskiau į aukštąsias mokyklas: po kelių ar keliolikos metų iš jų but išaugęs burelis inteligentų."

Mes patariame p. Pakštui sąžiningai perkratyti savo "Dešimt dievo prisakymų" ir savo diplomus atiduoti ožkoms suėsti, nes "Saulės" gazietos Taradaika, be diplomų, nė kiek nepasilikus nuo misterio Pakšto

PASTABA VIETOJ.

"Varpas" padarė labai teisingą ir reikalingą pastabą. Tas Chicagos Sandariečių laikraštis šitaip rašo:

"Kai nesenai, tai neilgam, musų laikraštininkų suvažiavimo gražųs nutarimai praskambėjo, ir jau toliaus tos vienybės ir susitarimo nesimato. Buvo ir žinių Biuras nutarta vesti, bet iki šiol nieko negirdėt, dabar jau prasidėjo rokuotis už partijas, kuri Lietuvoj remtina arba arčiausia Sandariečiams. Ar nebutų geriau palikti partijas klasifikavus A. L. T. S. centralei valdybai ir jos organui "Sandarai," o neveržtis šiaip sau laik raščiui nuošaliai partijų stovinčiam."

RITASI SU MALUNAIS.

Iš "Laisvės" boso, p. L. Pruseikos, išeina tikras Donkišotas. Jisai to laikraščio vedamajam straipsny net va kaip zalatina:

"Tokie politiniai sentimentaliştai, kaip Sekys, gali tvirtinti 'Sandaroje' kiek tik jie nori, kad į 'du-tris metus Klaipėdija bus sulietuvinta'. Tai rašymas šake ant vandens..."

Kada ištiko Klaipėdoj sukilimas, tas pats ponas rašė, kad tik veltui kraujo praliejimas, kad lietuviai Klaipėdos negaus ir tt. Tačiau lietuviai ją gavo. Dabar p. Pruseikos tvirtinimas, kad Klaipėda nebus sulietuvinta irgi yra toks pat tuščias. Nes mum žinoma, kad Klaipėdos krašto vokiečiai parduoda savo žemę ir keliasi į Vokietiją, o lietuviai apgyvena jų apleistas vietas. Taippat ir iš kitų atžvilgių lietuvinimo darbas sparčiai eina pirmyn. Tas ponas, kaip ir kiti bolševikų vadukai mėgsta pusti prieš vėją. Tik stebėtis reikia, kad vis dar randasi žioplių, kurie klauso ir tiki toliems, kaip p. Pruseika, nesąmonių paistytojams.

PLIKAS IEŠKO VILNŲ.

"Naujienos" kalba apie susitaikinimą su Sandariečiais. Girdi,

"Socialistai turėtų padaryti visa kas tik galima, kad priėjus prie susitarimo su Sandariečiais. Socialistai nėra sektantai (ne, jie oportunistai, "Sand." Red.)"

Jei socialistai turėtų tiek pasekėjų, kiek turi Sandara, arba jei turėtų nors dalį jų, tai netektų juoktis iš tokios to dienraščio kalbos. Bet dabar, kada jie turi visoj savo sąjungoj porą tuzinų narių, tai reikia burną užsiimti iš tokio jų naivumo. Visiem aišku kad Sandariečiams poras tuzinų socialistų buvę, ar nebuvę.

Be to Sandariečiai dar neužmiršo tų laikų, kada "Naujienos" šaukė į visuomenę: "Nė cento Lietuvai." Dabar jos sako, sakiusios "nė cento Lietuvos valdžiai," bet tai neteisybė. Jos sakė "nė cento Lietuvai." Jei "Naujienas" redaguotų sukalbamas ir rimtas vyras, tada jos ir jų poras tuzinų pasekėjų išsižadėtų savo "izmo," priimtų Sandaros principus ir veiktų bendrai. Ir nėra abejonės, kad kada nors, kada tas dienraštis susilauks kulturingesnį redaktorių, tie socialistų likučiai atsivers prie tautos meilės ir sutirps Sandariečių eilėse.

NEIŠUČINTAS MUŽIKAS.

Ponas K. Pakštas, kuris mėgsta siaubti apie laisvamaniams stoką inteligentų, šitokį "inteligentiškumą" demonstruoja savo gazietoj:

"Draugo" Redakcija gavo pakvietimą, kurį talpiname žemiau netaisydami rašybos."

Po šita pastaba tilpsta musų žymaus veikėjo, Dr. K. Drangelio, trumpas laiškas, kviečiantis tą redakciją dalyvauti Meno Rėmėjų Komiteto posėdy. Laiške įsileista tokios "klaidos": ant "e" neuždėta taškelis ir po "a" stinga nosinio ženklelio. Dr. Drangelis vartoja mašinėlę šašymui. Manoma, ir šįkart, rašydamas mašinėle, apleido tuos ženklelius. Nes jei mašinėlė jų neturi, uždėti juos su plunksna ne taip gražiai išrodo. Tokių "klaidų" gali pasitaikinti bile vienam, neišskiriant ir misterį Pakštą, kuris tik dėl to įdėjo tą laišką į savo gazietą ir tuom pasirodė save esant "neučytu mužiku." Dėl to tai mes patariam "Draugo" redaktoriui grįžti į "public school" ir ten su "boisukais" ir mergičkomis pasimokinti paprasto, kasdieninio mandagumo. Paskui gi jam bus pravartu pažvelgti į laikraštinę etiką. Be to tegu tas ponulis neužmiršta, kad J. V. 50-tas lietuvių kunigų nuošimtis daro 50-tą nuošimtį klaidų musų rašyboj, 10-tas nuošimtis daro 95 nuošimčius klaidų ir 95 nuošimtis daro tarp 10-30 nuošimčių klaidų lietuvių rašyboje. Pakštas pats vertas tik 40 nuoš. už savo sintaksę ir retoriką.

Tautininkų Partija.

(Nuo specialio "Sandaros" korespondento.)

Taip vadinami pas mus "pažangiečiai," kurie nusibankrutiję visai ir moraliai ir materialiai išsižadėjo savo senojo vardo "Pažanga" ir nauju vardu-rubu "Tautininkų Sąjunga" bando pridengti seną savo veidą. "Pažangiečiai," arba dabar "Tautininkų Sąjunga" yra didžturčių žemės savininkų ir pramoninininkų reikalų gynėjai. Tai aišku, kad ir iš Tautininkų Suvažiavimo priimtos rezoliucijos dėl žemės reformos; toje rezoliucijoje suspausta širdimi pripažįstama žemės Reforma kaipo įvykusis faktas, bet užtai reikalaujama, kad "už nusavinamąją žemę butų savininkams teisingai atlyginta, atsižvelgus į Valstybės išgalėjimą, išskyrus tuos savininkus, kurių žemės yra Lietuvoje įgytos privilegijuotu budu." Kam gi norima **teisingai** atlyginti? Ogi **lenkams, rusams, vokiečiams dvarininkams, taipgi didžturčiams.** Taigi iš to vieno punkto aišku, keno reikalus "Tautininkų Sąjunga" nori ginti ir gins. Jie vadinasi "Tautininkais, o slaptai gina dideliausių lietuvių tautos — liaudies priešų — butent lenkų, rusų, vokiečių, didžiulių dvarininkų reikalus. Taigi žodis "tautininkai," "tautiškumas" čia tik priedanga grynai siauriems materialiams bei socialiams reikalams ginti.

Esu tikras, kad į tą "tautininkų Sąjungą" stos nariais visokių tautų (tik ne lietuvių) didžturčiai. Kad aš neklystu, tai rodo kelių tos "Tautininkų Sąjungos" steigėjų pareiškimai: Kun. Tomas Žilius pareiškė: "Tautininkų Sąjunga" tai generolai be armijos; ponas Šernas pareiškė: Iš "Tautininkų Sąjungos" vis viena nieko neišeis, nes ten susirinko vien tie patys žmonės, kurie buvo Pažangoj, butent Smetona, Voldemaras, Noreika, kun. Tomas Žilius, kun. Tumas, kun. Janulaitis ir kiti.

Tai žodžiai steigėjų. Suvažiavimas buvo menkas, net ir 100 žmonių nesiekęs, nors "Tautos Vairas" ir skelbia suvažiavusių skaičių į 300. Tiesa, jie tiek žmonių laukė, nes tokiam skaičiui, matomai, pasiuntė pakvietimus; atvyko gi visai mažai, tiek mažai, kad net nejauku buvo posėdžiauti didelėje salėje ir reikėjo kraustytis į mažutį butą. Liaudies tie ponai visai neturi, nes liaudies reikalų jie negina.

Kauno pilietis.

Kunigų Politika Smunka.

Kun. Vilimas gavo agurku ir plyta.

Daug kartų mes esame rašę Amerikos lietuvių pažangiuose laikraščiuose, kad Lietuvoje kunigų vedama politika neilgai bus pakenčiama Lietuvos darbo žmonėms ir kad tokiai politikai kada turės buti galas.

Lietuvos kaimiečiams jau įkyrėjo kuniginė politika ir šiandie jie griebiasi net kruvinų priemonių ją nusikratyti.

Štai šiuomis dienomis gavau nuo savo brolio Juozo Paulausko, Žvirgždžių kaimo, Girkalnio valsčiaus, Raseinių apskričio laišką, kuriame tarp kitoko rašo sekančiai:

... "Dabar pas mus Lietuvoje artinas rinkimai į savivaldybes. Birželio 29 d. į Girkalnio miestelį atvyko Valstiečių Liaudininkų Instruktorius Vincas Peleckis, kur jam viešai kalbant liko sutverta Valstiečių Liaudininkų kuopa iš 10 narių. Prie valstiečių liaudininkų kuopos blokuojas ir kitos mažesnės partijos. Valstiečių liaudininkų vardu įstatėme 17 atstovų į savivaldybes. Klerikalai šioje apielinkėje savo kandidatus stato Ukininkų Sąjungos vardu. Jie turi net 22 kandidatus. Bet mes tikime, kad valstiečiai liaudininkai laimės rinkimus.

"Kalnujuose kalbėjo Ralys ir kunigas Vilimas. Jam bekalbant, viena moteris kaip davė kun. Vilimui į krutinę su agurku, tai kunigėlis nuo bačkos nušoko ir davai vytis tą moterį. Gi tuo tarpu, vyras sugrėbė plytą ir smogė kun. Vilimui į veidą, ir pastarasis nuėjo kraujais apsipylęs."

Iš šio laiško matome, kad Lietuvos žmonėms dagriso kunigų politika. Jeigu jau naudojama plytos kovoje prieš ją, tai jau aišku, kad žmonės neteko kantrybės.

Tulas laikas atgal, kun. Vilimas kalbėjo Raseiniuose ir ten tarp kito ko pasakė, kad Lietuvai reikia tokios valdžios, kuri turėtų geležinę ranką panašią kaip kad caro buvo. Gi Lietuvos liaudis šiek tiek laisvės paragavus, parodo savo "geležinę ranką" tiems, kurie apie ją kalba ir jos pageidauja.

Kunigų vieta yra bažnyčioje, tai lai jie ten stovi ir rupinasi žmonių dvasiniais reikalais, jei kas jų pageidauja. Jei kunigai ir ant toliau varys tokią politiką, tai galėsime sulaukti ir liudnesnių įvykių, nes liaudis baigia netekti kantrybės.

K. J. PAULAUSKAS.

Skolų Atmokėjimas.

1924 m., rugs. mėn. 22 d.

VAŠINGTONAS. Lietuva už įvairias prekes buvo skolinga Jungtinėms Valstybėms $4,986,628.03. Už tą skolą teko mokėti 4¼ nuoš. Tuo budu, iki birželio mėn. 15 d. 1924 m. nuošimčių susidarė $1, 049,918.94.

Lietuvos Vyriausybė buvo nusistačiusi savo skolos klausimą reguliuoti. Tam tikslui Lietuvos Pasiuntinys Vašingtone buvo įgaliotas vesti derybas su Amerikos valdžia. Rugsėjo 22 d. skolos fundavimo sutartis buvo pasirašyta Vašingtone: Lietuvos Vyriausybės vardu pasirašė p. K. Bizauskas, Amerikos Vyriausybės vardu pasirašyta Iždo Sekretoriaus p. A. W. Mellon'o ir patvirtinta p. Prezidento C. Coolidge'o.

Pagerėjusi Lietuvos finansinė padėtis davė galimybės Lietuvos Iždui imtis nuošimčių mokėjimo jau šįmet. Tad buvo galima visą skolą funduoti birželio mėn. 15 dienai ir tuo budu sumažinti bendrą funduojamą sumą, nes už skolą iki fundavimo reikėjo mokėti 4¼ nuoš., o skolą fundavus tereikės mokėti 3 nuoš. ir 3½ nuoš.

Skolos fundavimo svarbiausios sąlygos šios:

Sutartį pasirašant sumokama $1,546.97.

Likusioji skola, t. y., $6,030,000.00 paskirstoma 62 metams tuo budu skola galutinai bus sumokėta 1986 m.

Nuošimčiai nustatomi šitokie: per pirmus 10 metų — 3 nuoš., o per likusius 52 metus—3½ nuoš.

Nuošimčiai apmokami pusmečiais.

Tai yra bendrais bruožais pasirašytos sutarties turinys, neminint smulkesnių dalykų: apie nuošimčių apmokėjimo atidėjimą, mokėjimą prieš prinokimą ir tt.

Sutartis turi buti ratifikuota Lietuvos Seimo ir Amerikos Kongreso.

Lietuva yra ketvirtoji iš eilės valstybė, kuri sureguliavo savo skolos klausimą Amerikai. Iki šiol skolos fundavimo sutartis yra padariusios Didž. Britanija, Suomija ir Vengrija.

Liet. Pasiuntinybė Amerikai.

CAMBRIDGE, MASS.

A. L. T. Sandaros 9 kuopos bertaininis susirinkimas įvyks ketverge spalio 2 d., 1924 m. 7:30 val. vakare po num. 875 Cambridge St., Cambridge, Mass. Visi privalote neatbutinai pributi, nes yra daug svarbių reikalų aptarti ir išrinkti delegatus į 1-mo Apskričio susivažiavimą.

Fin. Rašt. **V. A. Visminas.**

Kazys Ir Dėdė

—Palauk, Dėde! — na, tai, kur dabar taip smarkiai žengi, mažam grybauti?..

—Ne, vaike, einu ieškoti spasabo, kaip tinkamiau nuo bedievių butų galima apsiginti.

—Tai kągi tie "bedieviai" tau blogo yra padarę, nejaugi jie tave užpuolė, jei jieškai apsigynimo?

—Nagi, gazietos rašo, kad senam krajuj Kalnujuose kunigą Vilimą bedieviai užpuolė ir mėtė į jį su agurku ir plyta!...

—Ar, Dėde, gali prirodyti, jog tai "bedieviai" taip darė?

—O kasgi, vaike, daugiau darys? Katalikas nedarys, bo jis žino, kad kunigas jam duoda išrišimą nuo griekų ir apsaugoja nuo pragariškos macios, tai jie to nedarys. Na, o bedieviai, kada jau yra su pikta dvasia sudarę vekselius ir jiems parsidavę, tai jie taip ir daro.

—Visai ne, Dėde. Šiandiena kiekvienas susipratęs lietuvis, nežiurint, ar jis butų tikintis ar laisvamanis, yra kunigų vadinamas bedieviu, nes jis aklai nepasiduoda kunigų politikai. Tokie žmonės su kumščio jiega niekados nemėgins jokių reformų įvykdimui. Daugiausiai taip daro paprasti tamsūs žmoneliai, kurie pačių kunigų buvo laikomi tamsybėje progos savyje įgauti daugiau rimto žmoniškumo supratimo. Partaigi yra labai galimas daiktas, kad kun. Vilimą "pasveikino" ir labai geras katalikas.

—Tai už kągi katalikas muš kunigą?

—Katalikas, Dėde, šiandieną gali labai greitai kunigui užvažiuoti per antausį užtai, kad kunigai prieš juos veidmainiauja ir žalikišku budu juos išnaudoja ir klaidina.

—Aš nesupranta, ką tu, vaike, nori pasakyti?...

—Aš žinau, kad tu, Dėde, nesupranti. Jei suprastum, tai butum bėsas visai kitokiu žmogumi, negu kad dabar esi. Jei, Dėde, rimtai pastudijuotum apie tenaitines salygas, tai matytum visai ką kitą. Tenaitiniai kunigai randasi tokiose sąlygose kaip kad ta Jieva "obuolį" perkandus: pamatė savo nuogystę, dangstosi ir jokiu budu negali užsidengti. Tas pats ir su tenaitiniais klerikalais. Jie ant tiek nusipolitikavo, kad ieško visokių priemonių, kad kaip nors pasislėpti nuo liaudies akių. Pradėjo savintis ten kitų partijų vardus. Pavyzdin: Radviliškyj, besiartinant savivaldybių rinkimams, jie skelbia savo sąrašus sekančiai: "Katalikų Valstiečių Liaudininkų." Ir yra labai galimas daiktas, kad greitu laiku jie pradės skelbtis: "Katalikai Socialdemokratai," "Katalikai bolševikai," "Katalikai bedieviai", "Katalikai žydai" ir tam panašiai. Gi kada Lietuvos liaudis pamatė, kad jie besidangstydami svetimais vardais vientik juos nori suklaidinti, tai šiandieną į politikierių kunigą net ir su plyta meta. Tas ir parodo, kad kunigams yra vieta bažnyčioje, o ne demoralizuoti liaudį.

—Sulyg tavo pasakymo, tai neapsimoka ieškoti spasabo, kaip juos apsaugoti nuo laidymo su plytomis?

—Kodėlgi ne. Jei tik nori gali ieškoti. Bet aš tau duočiau patarimą, kad tu juos nuo bačkų nukilnotum, o pasiųstum visus į bažnyčią, kur jie priklauso but. O visus svietiškus reikalus, lai jie palieka patyrusiems žmonėms.

—Jei taip, tai aš, vaike, nienam nieko nei nesakysiu apie tai, bo kaip kas dar gali ir mane su plyta pasveikinti. Geriaus parašysiu gromatą į seną krajų ir patarsiu taip kaip tu kad sakai.

—Taip, Dėde, ir padaryk, patark savo giminei, kad jie jiems palieptų eiti į bažnyčią, o svietiškus gyvenimo reikalus jie ir be jų patys tinkamai apsirupins.

—Gudbai, vaike. Tavo patarimas yra geras.

LAWRENCE, MASS.

A. L. T. Sandaros 12 kuopos mėnesinis susirinkimas įvyks nedėlioje spalio (October) 5 dieną kaip 2 v. po pietų Sekio ir Urbšo ofise, 101 Oak gatvės.

Gerbiamieji Sandariečiai malonėkite skaitlingai atsilankyti ant šio susirinkimo, nes turime svarbių reikalų. O taipgi nepamirškite ir naujų narių atsivesti prisirašyti prie Sandaros.

Šiame susirinkime dalyvaus Centro Sekretorius Vl. M. Čekanauskas, iš Bostono, turėsite progą susipažinti su Centro Sekretorium ir gausite pranešimų Organizacijos Centro.

Prot. rašt. **A. Bagdonas.**

CHICAGO, ILL.
Milžiniškas Mass-Mitingas.

Spalio 9, š. m. Chicagos lietuviai paskyrė Vilniaus dieną. Toj dienoj Vilniaus Vadavimo Komitetas rengia milžinišką mitingą dar sykį pareikšti pasauliui savo nesulaužomą pasiryžimą išlaikyti iki galo kovą už Vilniaus, musų sostinės, laisvę. Visos Chicagos lietuvių srovės apsiėmė dalyvauti tame mitinge, draugijos, kurios turėjo jau susirinkimus, taipogi prisideda. Lietuviai supranta bendrą reikalą ir žino, kad partijos yra ne tikslas savaimi, bet tik priemonė.

Kalbėtojai jau gauti. Be žymiausių lietuvių, kalbės dar ir baltgudžiai, ukrainiečiai. Jie visa širdžia pritaria mitingui ir Vilniaus Vadavimo komiteto siekimams. Dalyvaus, kaipo kalbėtojai ir amerikiečiai: vienas kongresmonas, kitas gubernatorius.

Mitingo vieta — šv. Jurgio svet. Tautiečiai, atminkim Vilniaus dieną!

V. Graš.

Dideli Pietai.

Davė Tataroniai Lawrence.

Praeitą sekmadienį pas p. Tataronius, veiklius Lawrence miesto Sandariečius, buvo svečių prisirinkę du pilni salionai. Gerb. Tataroniai davė pietus Lietuvos artistams Vanagaičiui, Dineikai, Dikčiui ir Olišauskui. Apart artistų dalyvavo skaitlingas burelis ir Tataronių draugų, kurių tarpe buvo keletas ir Bostoniečių. Buteno Rastenis, Biegša, Bulskis, Juodgudis, Bolis ir Tulys, "Sandaros" redaktorius.

Pietams pasibaigus, prasidėjo draugiškas pasikalbėjimas, žaismės ir programas. Tataronių duktė Emilė paskambino pianu keletą selekcijų ir padainavo keletą dainelių. P-lė Puidokiutė labai artistiškai sudainavo porą dainų. P-lė Emilė Šimkoniutė skambino pianą ir dainavo viena ir su kitomis. Ir daugiau panelių prisidėjo prie dainavimo "jazz." Kuzma dainavo solo. Navadauskas ir jo mokiniai taippat atliko dalį programo. Vienas jo studentas, kurio pavardę pamiršau, labai puikiai smuika pagriežė, p-lei Tataroniutei akompanuojant pianu. Iš Bostoniečių solo dainavo Rastenis ir paskui Bulskis. Dalyvavo ir keletas kitų programe, bet jų pavardes neužsirašiau. Lietuvos artistai taippat prisidėjo prie programo išpildymo. Ypač Vanagaitis daug juokų pridarė.

Buvęs.

Mokslas.

Rašo **Marcas Baukas.**

NUKIRSK GALVĄ, PADARYSI IŠ VYRIŠKO MOTERIŠKĄ.

Mokslininkai yra pašventę daug laiko tyrinėdami, ar nebutų galima kontroliuoti gimdymą, t. y. kiek turi gimti moteriškos ir kiek vyriškos lyties. Jei tas butų galima pasiekti, tai musų gyvenimas butų daug malonesnis. Bet kol kas mokslininkų tirinėjimas pasilieka tik ant rašto. Nors tėvas ir motina labai norėtų, kad jiems gimtų Petrukas, bet pasitaiko ir gimsta Mariutė.

Tačiau yra vienas augalas, ir rodos tik tas vienas, kurio lytį galima pakeisti. Tai vadinamas papaja. Tas augalas yra auginamas šiltesniuose kraštuose ir maž-daug panašus į čia augantį dyną (melon). Tų augalų auginтojai išdygus vyriškos gimties augalui nukerpa viršunę, arba galvą. Paskui išauga iš jo šakelės, ant kurių auga vaisiai — vadinasi, augalas pasidaro moteriškos lyties. Nes tos veislės augalai vyriškos lyties neišduoda vaisiaus.

KAIP BITĖS MEILĘ NEŠIOJA.

Kiekvienas gyvas sutvėrimas turi įgimtą geismą mylėti savo veislės skirtingos lyties gyvį. Moteriškas vyrišką, vyriškas moterišką. Gyvi daiktai, galinti pasijudinti iš vietos, sueina vyriškas su moterišku ir mylisi. Bet medžiai, gėlės ir panašųs augmenys negali pasijudinti iš vietos. Jų šaknys įleistos į žemę, jie prirakinti prie vienos vietos. Tačiau augmenys turi įgimtą geismą mylėtis.

Labai žemos rušies augalai talpina abi lytis ir veisiasi patys per save, be niekeno pagelbos. Bet aukštesnės rušies augalai yra jau vyriškos ir moteriškos lyties. Tokiems augalams reikia turėti lytinis susinešimas, kad išdavus vaisių. Tačiau jie negali pasijudinti iš vietos, negali prisiartinti prie savo mylimo bei mylimos išreikšti savo meilę. Todėl tokiems augalams reikalinga svetimų pagelba. Ir jiems ateina į pagelbą rasa, vėjas ir įvairųs vabždžiai.

Vieniems vėjas paima vyrišką grudelį-poleną ir nuneša jį ant moteriško augalo lytingių dalių ir tas sporas pamaži nusigilina į reikiamą vietą ir naujas augmuo užsimezga. Tokiems augalams, kaip samanos, rasos karoliai, jungdami vieną — vyrišką su kita — moteriška samanų šakelę, atlieka tą patį, kaip vėjas. Bet yra ir tokių augmenų, kaip tai daugelis gėlių, kurie negali užsiveisti nė su vėjo, nė su rasos, nė su panašia kitų pagelba — jie reikalauja vabždžių pagelbos. Tokiems ypač bitės gerai patarnauja. Bitės, rinkdamos nektarą — medų nuo gėlių žiedų, lakstydamos žiedas nuo žiedo, nesąmoningai paima ant savo kojų, sparnų ir šiaip kuno grudelių-polenų nuo vyriško žiedo ir nuneša jų ant moteriško. Ir kaip kurie tų grudelių patenka į moteriškojo lytiškus organus ir taip prasideda naujas vaisius. Taigi, bitės yra meilės nešiotojos.

Komp. PETRAUSKAS TAISOSI — DR. DEVENIO VESTUVĖS.

Laiškas Nadui Rasteniui.

Mielas Broli!

Vakar nuimta man nuo krutinės bandažai; už dviejų trijų savaičių busiu visai sveikas ir galės perkunas kitą kartą kirsti, jeigu norės.

Dr. Devenis apsivedė su Jono Vileišio duktere, Alena. Ji šiais metais tik ką baigė gimnaziją; labai inteligentiška ir graži. Žada buti labai prakilnios vestuvės.

Jusų MIKAS.

Rugsėjo 11, 1924.

Statement of the Ownership, Management, etc., Required by the Act of Congress of August 24, 1912, of Sandara, published weekly, at South Boston 27, Mass. for October 1, 1924.

State of Mass. County of Suffolk. Before me, a notary public in and for the State and county aforesaid, personally appeared Vladas M. Čekanauskas, who, having been duly sworn according to law, deposes and says that he is the business manager of the Sandara and that the folowing is, to the best of his knowledge and belief, a true statement of the ownership, management, etc., of the aforesaid publication for the date shown in the abowe caption, required by the Act of August 24, 1912, embodied in Section 443, Postal Laws and Regulations, to wit:

1. That the names and addresses of the publisher, editor, and business manager are:

Publisher — Lithuanian National League of America, So. Boston, Mass.

Editor — A. A. Tulys, South Boston 27, Mass.

Business Manager Vladas M. Čekanauskas, South Boston 27, Mass.

2. That the owners are: The Lithuanian National League of America.

Act. Pres. —J. W. Luth, New York, N. Y.; Sec. Vladas M. Čekanauskas, So. Boston 27, Mass.; Treas. Anthony Ivas, So. Boston 27, Mass.

3. That the mortgagee is none.

(Signed) Vladas M. Čekanauskas, Business Manager.

Sworn to and subscribed before me this 1-st day of April,, 1924.

(Signed) Bernard B. Stefan.

(Seal). My commission expires Feb. 1, 1929.

MUZIKOS MOKYKLA SO. BOSTONE.

Garsus smuikininkas, Antanas Židanavičius, neseniai atvykęs iš Europos, atidarė Muzikos Mokyklą So. Bostone, po antrašu 769 Broadway — tai yra tuose pačiuose namuose, kur buvo komp. Miko Petrausko vedama Lietuvių Muzikos Konservatorija, — buvusioj "Respublikoj." P. Židanavičius mokina smuiko ir piano.

Gerb. Židanavičius yra baigęs Varšavos ir Pragos konservatorijose muzikos kursus, ir griežęs didžiausiuose Europos teatruose ir muzikos svetainėse. Nepoilgo ir šio krašto lietuviai turės progos jį viešai išgirsti. Yra rengiamas jam koncertas So. Bostone.

Apart muzikališkumo, p. Židanavicius yra labai puikus ir prielankus žmogus. Visiems norintiems mokintis muzikos patartina lankyti p. Židanavičiaus mokyklą, o tėvams leisti savo vaikus.

Rep.

John F. Concannon Co.

LIETUVIAI SAVININKAI
PETRAS ROMANSKIS ir V. TRAKIMAVIČIUS.

Geriausio visokios rušies toniko išdirbėjai. Ant pareikalavimo pristato visur.

92 A St., kampas Third Street, So. Boston, Mass.
Tel. So. Boston 3290-W.

GERIAUSIA LIETUVIŠKA AGENTURA

Parduodam, sumainom namus, ukes, biznius ir visokią privatišką nuosavybę, taipgi skolinam pinigus, perkam ir parduodam MORGIČIUS. Apdraudžiame (Inšurinam) visokį turtą nuo ugnies ir nuo visokių nelaimių. Mes visiems suteikiam greitą ir teisingą patarnavimą. Taigi visais viršminėtais reikalais kreipkitės pas

OLSEN'S REALTY COMPANY
409 W. Broadway, Room 3, So. Boston, Mass.
Tel. So. Boston 0243. Savininkas D. J. OLSEIKA.

1924

"KANKLĖS" nemano paliaut ėjusios ir to dėlei dabar leidžiama nauja "Kanklių" knyga už trejus —1922-3-4 m. TREJŲ METŲ "KANKLĖS" spauzdinamos Lietuvoje ir kas užsiprenumeruos dabar, (papiginta kaina), už DU DOLERIU, gaus "Trejų Metų Kankles," apie Kalėdas.

Piningus siųst pašto money orderiais šiuo adresu:

MIKAS PETRAUSKAS,
Laisvės Alėja, 60, KAUNAS, Lithuania.

Kam Naudoti Castor Oil Kad

TAK-A-LAX

Toj linijoj liuosuotojas. Jis priimnus gerti ir duoda geras pasekmes dėl jaunų ir senų.

MUTUAL PHARMACAL CO.
8 už 10c. Boston, Mass. 24 už 25c.

Trynimas Visados Suteikia Palengvinimą!
Neatsidėkit ant riebaluotų mosčių, kuomet jums butinai reikalingas linimentas!
Įreg. S. V. PAIN-EXPELLER Pat. Ofise.
visuomet buvo pagelbinga gyduole. Jis yra puikiausis ir labiausiai patikėtinas linimentas, kokį tik pinigai gali nupirkti. Nėra tikrasis, jei neturi INKARO vaisbaženklio.
F. AD. RICHTER & CO.
104-114 So. 4th St., Brooklyn, N. Y.

NAUJAS IŠRADIMAS
DEKSNIO GALINGA MOSTIS
Gydo, Reumatizma, Ranku, Koju, Nugaros skaudejima, Šalti, Ranku, Koju, tirpima. Dusuli, Galvos skaudejima, ir teip visokius skaudejimus (tik ne ronas).
Tukstančiai žmoniu yra išsigyde o milijonai dar nežino apie tai.
Deksnio Galinga Mostis yra tiek verta aukso, kiek ji pati sveria sulig naudos gydymo.
Kaina 75 centai, $1.50 ir $3.00, ir 10 centu extra už persiuntima.
Klauskite pas aptiekorius teip DEKEN'S NEW DISCOVERY OINTMENT.
Deksnis Ointment Co.
518 MAIN ST. BOX 352
HARTFORD, CONN. U. S. A.

Tavo Pareiga Jais Rupintis.

Maži kudikiai negali niekuomi sau pagelbėti! Kuomet jų viduriai užkietėja, jie nežino kas jiems kenkia. Tai yra reikalas jųs, motinos! Prižiurėkit juos rupestingai. Pridabokit, kad jų viduriai veiktų kiekvieną dieną. Ir jei apsireikštų nors mažiausis vidurių užkietėjimas, duokite jiems Bambino—Kudikių Geriausį Draugą. Kudikiai mėgsta ji. Jie net prašo daugiaus. Jis veikia greitai, lengvai, tikrai. Kaina 35c. aptiekose ar tiesiai iš laboratorijos.

F. AD. RICHTER & CO.
104-114 So. 4th Street Brooklyn, N. Y.

REIKALAUKIT MŪSŲ NAUJO 1925 METŲ KNYGŲ KATALIOGO.

"DIRVA"

Mokslo, Literaturos ir Politikos Laikraštis.
Išeina Penktadieniais, 8 pųslapių, didelio formato visuomenės laikraštis.
Prienumerata metams $2.00
Lietuvoje metams $3.00
Pusei metų puse kainos.
"Dirvos" Agentura siunčia pinigus į Lietuvą ir partraukia gimines į Ameriką.
"DIRVA"
3352 Superior Ave., Cleveland, Ohio.

Lietuviai Amerikoje.

Baltimore, Md.

Ar ištikrųjų komunistai eina už darbininkų buvio pagerinimą?

Į aukščiau paduotą klausimą, atsakymas gali buti vienas: ne! Ir štai dėlko. Dvidešimto amžiaus laikotarpis yra korporacijų laikotarpis ir gabesni tą gerai supranta ir prie to siekia, neatsilieka nuo jų daugiau permatanti ir lietuviai, kurie nors ir labai povaliai, bet visgi eina tuom keliu. Pavyzdžių yra gana daug po visas lietuviais apgyventas kolionijas. Aš paimsiu pavyzdį iš Baltimorės lietuvių kolionijos, kurią aš kiek daugiau pažįstu. Apie 18 m. tam atgal Baltimorės lietuviai suorganizavo pirmą Liet. Taupymo ir Paskolos Bendrovę. O kad tais laikais komunistų dar visai nebuvo ir nebuvo kam žmones gązdinti tuo baubu, tai žmonės iš karto kad ir su baime žiurėjo, nes nesitikėjo, kad lietuviai patys galės tokį, tai yra bankinį biznį išlaikyti. Vienok laikas parodė visai ką kitą. Žmonės greitai suprato bendrovės svarbą ir prie jos pradėjo spiestis ir šiandie Pirm. Liet. Taup. ir Paskolos B-vė puikiai gyvuoja ir daro milioninį biznį. Žmonės pasidėdami taupymui pinigus sumoka po 25c. nuo šėro (šėras skaitosi 100 dol) ir skaitosi dalininkas ir už padėtus taupymui pinigus metų gale gauna dividendą, kokis tą metą pripuola ir bėgyj 18 metų Baltimorėj jau gyvuoja trys taupymų ir paskolos bendrovės ir šiandie rasi labai nežymią dalelę lietuvių, kurie laiko savo pinigus bankose.

Apie kokią 7 m. tam atgal lietuviam nusibodus kankintis visokiais "izmais," pradėjo organizuotis korporacinės rubsiuvyklos ir kaip tik tais laikais jau buvo pradėjęs apsireikšti komunizmas ir tos korporacinės rubsiuvyklos musų komunistams pasidarė didžiausiu baubu ir kiek druti gązdino žmones tuomi korporacijomis.

Vienok žmonės, kurie kiek geriau suprato tą reikalą, nepaklausė komunistų ir šiandie jau Baltimorėj gyvuoja trys didelės lietuvių korporacinės rubsiuvyklos, kuriose dirbanti darbininkai kaip dalininkai, taip ir nedalininkai (o ne dalininkų yra labai mažai) yra pilnai patenkinti, nes jie turi geresnes darbo sąlygas ir geresnį užmokesnį už savo darbą. Nes korporacinėse rubsiuvyklose dirbant, uždarbis jau neina vienam bosui į kišenę, bet jis yra padalinamas visiems lygiai pagal šėrus ir darbininkai jaučiasi pilnais savininkais, niekeno neskriaudžiami ir ne persekiojami dirba sau ramiai, ko nėra kontraktinėse rubsiuvyklose, kuriose yra vienas, ar du bosai.

Dabar kodėl komunistam taip yra baisios tos korporacinės rubsiuvyklos? Atsakymas gali buti tas: Todėl, kad tokiose dirbtuvėse komunistam jau nėra progos kelti komunistinė revoliucija, nes tokiose dirbtuvėse dirba visi savininkai, o savininką juk nesubuntavosi kelti revoliuciją pačiam prieš save, nes jis jaučiasi jau pilnai patenkintas ir supranta, kad tik korporaciniu keliu eidami galės prieiti geresnį rytojų, tai yra, geresnį pagerinimą darbininkų buvio. Jam einant korporaciniu keliu nereikia nieko išgriauti, išnaikinti taip, kaip revoliuciniu keliu einant, kad griauja ir naikina, kas tik, anot revoliucionierių, yra buržuaziška, kur paskui, apart skurdo ir bado, nieko daugiau neranda.

Ir musų komunistėliai, matydami, kad darbininkai eidami korporaciniu keliu ištikrųjų gali prieiti prie savo buvio pagerinimo ir gerai žinodami, kad tokių darbininkų jie prie revoliucijos prišaukti negalės, stoja jiems ant kelio ir didžiausiu savo rėksmu gązdina korporacijomis kaipo baisiausiu baubu. Tuomi aiškiai pasirodydami, kad jie eina už darbininkų buvio pagerinimą. Priešingai, traukia darbininkus į skurdą, kur jiem butų platesnė dirba kurstyti darbininkus prie kruvinos revoliucijos, prieš jų baubą buržuaziją ir kapitalistų klesą.

Darbininkas.

Greenfield, Mass.

Visko po biskį.

Rugs. 10 d. garnis aplankė SLA. 297 kp. iždininką A. Alesių šeimyną, palikdamas jai sunų. Bet gerb. Alesiai neilgai džiaugės savo suneliu, nes kelias dienas pagyvenęs pasimirė.

Tulas laikas atgal "Tėvynėje" buvo aprašyta, kokio ten keliaujančio agento apie "naminėlės" platintojus. Dabar girtuokliai visi sujudo ieškoti to agento ir ketina jį gerai nubausti, kam jis aprašė blogus jų darbus. Neparduvinėkite "munšaino," nieks apie jus nerašys.

Darbai pas mus prastai eina. Nepatartina čia važiuoti darbo ieškoti.

Farmeriai labai nusiminę, kad svogunai šiemet yra pigus. Nenori daugiau mokėti, kaip dolerį už šimtą svarų.

Teisingasis.

Detroit, Mich.

Katalikų Kongresas.

Rugs. 4 d. liet. katalikai turėjo savo kongresą šiame mieste. Kaip ir ką jie ten kongresavo, man neteko sužinoti, bet paskutinę dieną jų kongreso buvo ir man proga išgirsti jų prakalbas. Kalbėjo kunigai, "daktarai" ir "lojeriai" ir visi kas sau tempė dalyką ant savo kurpaliaus. Aš bandysiu nors trumpai čia paminėti to vakaro kalbėtojų nuomones.

Pirmiausia kalbėjo Šimutis apie susivienijimą Romos katalikų, sakydamas, kad kataliku negali buti tas, kuris nepriguli prie klerikalų organizacijos. Esą ji esanti turtingiausia ir turinti daugiausia narių. Bet nieko neprisiminė apie kun. Garmų, kuris nori įtaisyti kartuves Lietuvoje, ir apie kitų kunigų juodus darbus.

Antras kalbėjo koks ten "Darko" "lojeris," kurio pavardės nenugirdau. Jisai ragino, kad žmonės dėtų savo pinigus į korporacijas. Girdi, tai geriausia užsidirbti pinigų. Bet nieko neprisiminė apie lašinių korporaciją, ar kooperaciją ir kaip nugyveno Baltimorės kooperaciją.

Paskui kalbėjo tulas kunigėlis, kuris papasakojo apie vieną Petrogrado-Leningrado arklį.

Ant galo kalbėjo "Dr." Pakštas. Iš kalbos negaliu nieko pasakyti, nes man atrodo, kad p. K. Pakštas dar nemoka kalbėti ir nepažįsta lietuvių gyvenimo. Tas žmogelis daug kalbėjo, bet nepasakė, ką jis nori pasakyti.

Dar turiu priminti, kad ten dalyvavo ir ukrainiečių atstovai, ar šiaip tik asmenys, kurie linkėjo lietuviams gero ir pasirodo, kad ukrainiečiai gerai atsineša linkui lietuvių. Buvo ir Čižauskas iš Cleveland, O., kuris sudainavo porą dainelių. Matyt, Čižauskas turi gerą balsą.

Paskiausia kalbėjo svetys Juozas Vaičkus. Jisai prisiminė apie Vilniaus atvadavimą. Tą jam prisiminus pas visus pakilo didelis upas už Vilnių. Paskui jisai nurodė, kad parapijonai turi permažai parapijinių mokyklų. Girdi, bedieviai į bažnyčią neeina, bet jei mes turėtumėm daugiau parapijinių mokyklų, tai galėtume daugiau turėti parengimų (? Red.).

Taigi, mes Sandariečiai turėtume buti atsargesni su tokiais žmonėmis, kurie organizuoja parapijines mokyklas, kaip kad daro aktorius Vaičkus, kad nebutų taip, kaip buvo su Banaičiu ir Marčiulioniu, korporantais.

M. L. Daukentis.

Brooklyn, N. Y.

Sandariečių konferencija.

Rugs. 11 d. įvyko vietos Sandariečių konferencija. Musų gerb. J. W. Liutas, Sandaros pirm. tik sugrįžęs iš Lietuvos, joje dalyvavo. Gerb. Liutas daug ko papasakojo apie Lietuvos gyvenimą ir politiką. Lietuvos politikieriai esą negudrųs ir nemoką apseiti su žmonėmis. Tačiau liaudis kyla ir taiso, turėdama viltį, kad Lietuva bus garbinga, kaip buvo senovėje. Tik jai reikės nugalėti partijų "dievaičiai." O tas bus lengva atsiekti per apšvietą. Liutas ragino, kad kožnas mylintis apšvietą pasirupintų siųsti laikraščių į Lietuvą, žinoma, pažangiųjų. Nes gyvas reikalas tai daryti.

Liuto žinias iš Lietuvos visi įvertino. Tik gaila, kad musų kuopa yra apmirus ir prastai priėmė gerb. Liutą, kaipo Sandaros pirm.

Buvęs.

Iš L. M. G. veikimo.

Rugs. 18 d. buvo šauktas L. M. G. susirinkimas "Vienybės" svet. Susirinkimas buvo šauktas su tikslu sutikti gerb. M. Liutienę, L. M. G. įgaliotinę. Jinai plačiai papasakojo apie L. M. G. prieglaudą, kur vaikai yra gražiai užlaikomi ir mokinami. Tik reikia daugiau paramos. Gerb. Liutienei pasitaikė suseiti Dr. Basanavičių Palangoje. Dr. Basanavičius verkdamas pasakojo, kaip labai reikalinga pagelba Vilniaus dalies našlaičiams.

Musų skyrius įteikė p. Liutienei $25 Vilniaus našlaičiams, kuriuos ji padavus Dr. Basanavičiui.

Išklausę Liutienės pranešimo, mes sutikome pakeisti savo skyriaus vardą. Nuo dabar jis vadinsis "Lietuvių Moterų Globos Draugija." Tas vardas geriau atatiks.

Narė.

TMD. susirinkimas.

Rugs. 12 d. buvo TMD. 3 kp. susirinkimas, skaitlingas. Du nauji prisirašė prie kuopos. Pirmininkas pranešė, kad knygos jau gatavos ir greitai bus išdalintos nariams. Nutarta parengti Visų Šventųjų dieną vakarėlį. Tam atlikti išrinkta komisija iš šių: K. Karpiutė, Ona Širvidienė, U. Kriaučiuliutė, K. Širvydienė. Taippat nutarta rengti paskaitos, diskusijos ir tt. ir padaryti vajų prirašyme naujų narių. Tuo pasirupinti išrinkta Pr. Bajoras, P. Vretka ir k. Visiems reikėtų sukrusti ir rupintis kuodaugiausia narių prirašyti prie TMD., nes ta draugija yra kulturos draugija, išleidžia gerų knygų. Dabar rengia spaudon didelį veikalą Wellso "Istorijos Braižiniai."

Narys.

New Britain, Conn.

Iš dailos dirvonų.

Čia beveik niekas neveikia dailos dirvoje, apart L. N. "Varpo" draugijos. Tat vien apie ją tenka ir kalbėti. Artinantis rudens sezonui, "Varpo" draugija ruošiasi prie didelio darbo, turėdama užsibriežus plačią programą. Pirmiausia rengiamasi pastatyti sceńoje didelis ir gražus, istorinis veikalas, tai Putino "Valdono Sunus," į kurį sutraukiama visos geriausios spėkos. Režišėrius, yra gerai nusimanąs lošime, Juozas Sukas, po kurio vadovyste varpiečiai praeitą žiemą pasekmingai suvaidino veikalą "Žmogžudžiai."

Turiu pasakyti, kad tokio didelio veikalo, kaip "Valdovo Sunus," dar ligšiol varpiečiai nebuvo lošę. Lošimas įvyks apie vidurį lapkričio mėn., didžiajame teatre "Palas," nes Lietuvių svetainėje negalima tinkamai prirengti scenerijos. Taipgi varpiečiai rengiasi prie daugiau mažesnių veikalų, kuriuos manoma pastatyti ateinančią žiemą. "Varpo" choras yra gana skaitlingas. Po mėnesio atostogų jo vedėjo P. Palšio, vėl pradėjo lavintis.

Valio, varpiečiai! Lai gyvuoja daila!

S. Sakalas.

Lowell, Mass.

Čia nieko tokio ypatingo neatsitiko, gyvenimas eina paprasta vaga. Dabar vasaros laiku, tai visą ką padaro: išvažiavimus į laukus. Pirmiau kaip nebuvo daroma išvažiavimai, tai nei vienos kempės nebuvo išvažiavimui, o dabar jau net dvi yra: viena M. Kindaro privatiška, o kita tai D. L. K. Vytauto Kliubo kempė, ant gražaus kalno netoli nuo miesto. Yra puiki salė šokiam, ir didelė giria munšaimą gerti, kur žmonės nedėliom gerai ir patraukia.

Pereitą nedėldienį buvo surengta piknikas ant P. Kindaro farmos, kuriame buvo platinta "Sandara" ir buvo užrašinėjama prenumeratos. Rodos keletas tėvynainių užsirašė "Sandarą." Visiems buvo duota dovanai "Sandara," kurie buvo šiam išvažiavime. Kurie gavo tai džiaugės ir skaitė; daugelis gyrė "Sandarą." Sako: "o toks gazietas, tai ne sarmata ir skaityti." Daug žinių yra ir gražių apysakų, Lietuvos žinių ir viso pasaulio. O moterų skyrius, kurs ne tik senesniems patinka, bet ir jaunom mergaitėm. Tai tiek šį sykį, kitą kart gal vėl ką parašysiu.

K. K—s.

Naugatuck ir Union City, Conn.

Iš Draugysčių Sąryšio tolesnio veikimo.

Draugysčių Sąryšys yra pakėlęs klausimą, kad suvienyti visas apielinkės draugijas į vieną didelę draugiją. Tas palikta kiekvienai draugijai apsvarstyti. Rugs. 14 d. buvo susirinkimas D. L. K. Vytauto draugystės, kur buvo apkalbama tas klausimas. Vos spėjus klausimą pakelti, tuojau atsistojo tulas "K." skaitytojas ir drožia "spyčių," kad buk tas užmanymas netinkamas. Bet to žmogelio niekas neklausė. Kiti paaiškino dalyką ir netrukus tapo išrinkti atstovai, kurie dalyvaus Sąryšio posėdžiuose ir pasistengs išdirbti tam tikslui planai. O paskui vėl tas klausimas bus pakeltas ir šaltai apsvarstytas.

Vakare tą pačią dieną prasidėjo susirinkimas kitos draugijos, tai šv. Franciškaus. Ir čia Sąryčio atstovas pradėjo aiškinti, kad butų gerai suvienyti visas draugijas į vieną ir raginti, kad pastaroji prisidėtų. Bet čia vienas tamsus žmogelis, dar neužbaigus atstovui kalbą, pradėjo karščiuotis ir plusti tą sumanymą. Mat žmogus yra tamsus ir kiti sako, kad jam kai kada pasidaro nelabai gerai. Paskui atstovas dar paaiškino dalyką. Po tuom prasidėjo tikros sorkės. Vieni stoja už, kiti prieš. Nesiprašę balso stojosi kalbėti. Pirmininkas, kad geriau suvaldžius susirinkimą, uždėjo net bausmę tiems, kurie neklausys jo žodžio. Bet triukšmas vistiek nesiliovė. Ant galo prieita prie balsavimo, kuriam prasidėjus visi nori skaityti, nekreipdami domės į tai, ką valdyba sako. Balsavimas tęsės daugiau kai pusvalandį ir prie galo neprieita. Tiems trukšmadariams patartina daugiau apsišviesti, paliauti munšainą traukus ir prisilaikyti tvarkos ir žmoniškumo.

Kitą kartą parašysiu apie kitas draugijas.

Sąryšio Atstovas.

Chicago, Ill.

Giedrininkų vakaras.

Vietos giedrininkai, atžagareiviai studentai, turėjo čia neva tai pasilinksminimo vakarą. Bet nekoks buvo tas jų vakaras. Negalėjo paimti nė svetainės. Gavo už dyką Davis skvėro parke svetainę. Matyt, atžagareiviai visai baigia išnykti. Susirinko keliolika po penkioliką metų mergaičių ir keletas senbernių, tai viskas. Orkestras vėl susidėjo iš mergaičių. Maišės ten ir kunigų.

Vestuvės.

Juozas Mickeliunas apsiženijo su p-le Elena Banakiute. Paėmė atžagareivišką šliubą.

Ir jie veikėjai.

Rugs. 11 d. vyčiai surengė pagerbimui M. Zujaus ir V. Rukštalio vakarienę, kur jiedu išdavė raportą apie buvusį vyčių seimą. Mat ir jie veikėjai.

"Socialistų jaunuomenė."

Čia turi keletas senbernių sutvėrę "Lietuvių socialistų jaunuomenės lygą." Bet prie jos priklauso seni bernai, pliki ir apšepę. Po kokį keturias dešimts metų. Ir jie dar vadinasi jaunuomene." Gana, jau gana.

Vilniaus vadavimo delegacija.

Šiomis dienomis sugrįžo iš Washingtono Vilniaus vadavimo delegacija, kuri buvo susidėjus iš Sandariečio adv. S. Kodžio, bankininko J. Elias ir S. Komaiko (žydo). Delegacija matė prezidentą, kuris prižadėjęs žiurėti kad Vilnius butų grąžintas Lietuvai. Be to delegacija dar pasiuntė ilgą bevėlį telegramą Tautų Lygai Vilniaus reikalu.

Bastunas.

Visiems Pažangiemsiems Amerikos Lietuviams.

Lietuvą kurė ir jos savarankumą atgavo musų pažangioji visuomenė. Kiek darbo padėjusi, kiek vargo vargusi minėti nereikia. Lietuvos pažangiai visuomenei buvo juo sunkesnė kova, kad kunigai, klerikalai visuomet buvo Lietuvos priešų palydovai, visokios reakcijos šalininkai. Šiandien jau gyvename 7-tus Lietuvos savarankumo metus. Kunigų ir davatkų padedami klerikalai, pagrobę valdžią, pina voratinklį, į kurį nori įpainioti visą Lietuvos gyvenimą, grąžinti viduramžių laikus.

Seime — kunigai, ministeriai —kunigai, bankininkai — kunigai, mokyklų — gimnazijų mokytojai seminarijų direktoriai —kunigai, gimnazijų mokytojai — kunigai, net Lietuvos universiteto rektorius — kunigas, prezidento pavaduotojas — kunigas, žodžiu, visas Lietuvos gyvenimas yra kunigų pažebotas. Taip įsigalėję dabartyje klerikalai visas pastangas deda, kad užtikrintų sau ateitį. Tą ateitį jie mato žemės paskyrstyme ir jaunuomenės auklėjime. Klerikalai nesirupina suteikti galimybės nusipirkti žemę grįžusiems Lietuvon amerikiečiams, kurie galėjo pakelti ekonominį ir kulturinį Lietuvos gyvenimą, bet priešingai klerikalai jau baigia dalyti žemę klebonams, vienuolynams ir savo pakalikams. Tačiau didžiausias klerikalų atkaklumas reiškiasi jaunuomenės auklėjime, kad sugrumulavus ją savo iltimis, turėtų pagaliau nuolatinius, patikimus vergus —tamsybės ramščius. Šią vasarą ypač pasireiškęs mokyklų pertvarkymas klerikalų naudai: pažangesnieji mokytojai mėtomi iš mokyklų-gimnazijų, direktoriai keičiami, o ryškiausias žygis, kurį klerikalai dabar atliko, tai nebuvusios klerikalų įtakoje, Realinės Mariampolės gimnazijos galutinas griovimas. Čia pasireiškė ypatingai biaurus klerikalų tariamasis gudrumas. Apsimesdami gimnazijos geradėjais jie pasiulė laikytojams (Liet. Mok. Prof. Sąjungai) Realinę gimnaziją atiduoti valstybės laikymui neva gailestaudami, kad gimnazija skursta dėl lėšų stokos, o ištikrųjų jie norėjo gimnaziją suklerikalinti. Lietuvos Mokyt. Prof. Sąjunga atsisakė atiduoti klerikalams mokyklą, o suvalstybinti prieš laikytojų norą draudžia konstitucija. Tuomet pykčio pagauti jie atėmė pašalpą, kurią ligi šiol gimnazija gaudavo iš valdžios, įstumdami mokyklą jau visiškai nepakenčiamą skurdą. Realinė Mariampolės Gimnazija yra pirmoji mokykla, iš kurios atimta valdžios pašalpa: ši gimnazija yra lietuvių gimnazija, o pašalpas valdžia duoda vokiečių, žydų ir net lenkų gimnazijoms. Ką privalo daryti Lietuvos ir Amerikos pažangioji visuomenė. Ar jau reikia galutinai įsikinkyti į klerikalų vežamą vežimą, ar suburus visas jėgas tas vežimas versti? Lietuvos visuomenė griežtai yra nusistačiusi atremti klerikalų nors ir biauriausius puolimus; ji yra nusistačiusi visomis jėgomis ginti Lietuvos švietimą — Lietuvos mokyklą. Jau yra susikurusi Lietuvos Švietimo Vinco Kudirkos Draugija. Šiomis dienomis susikurė Realinei Mariampolės gimnazijai materialiai ir moraliai remti Draugiją. Šios d-jos nariai mokės kas mėnuo mokestį R. gimnazijai laikyti. Gimnazijos mokytojai, iš kurių klerikalai atėmė algas atostogų — nedarbo metu, net iš anksto neperspėdami, pasiryžę, yra tęsti savo darbą laikinai negaudami algos.

Visi Amerikos pažangieji lietuviai, kuriems visuomet rupėjo Lietuvos likimas, Lietuvos šviesi ateitis, visi privalėtų ir padėti.

Lietuvos Mokytojų Profesinės Sąjungos Centro Valdybos vardu:

B. Žygelis.

(Antspauda)

I Valstiečių liaudininkų Centro Komiteto vardu:

Mykolas Sleževičius.

MOTERŲ SKYRIUS

Plaukus Kerpant.

Sėdau prieš veidrodį, dar sykį pažiurėjau į savo ilgas, palaidas kasas. Paglamonėjau jas dar sykį. Žirklės, likimo simbolas, laukia pradėt darbą. Užsimerkiau, ir daviau ženklą pradėt.

Prie dešinės ausies žirklės sučirškė nejaukiai. Šiurpulis mane pakratė. Žvilgterėjau žemyn — aukso pluoštas guli ant divono. Kaip gražiai žiba elektros šviesoje!

Nukrito dar vienas pluoštas, kitas, ir dar kitas. Aplink kedę auksinių plaukų ratas. Plaukai susiraitę taip gyvai, bet tokie bejėgiai, tarytum Medusos biaurus galvos papuošalas paverstas į blizgantį auksą, čia pamestas netekęs galės užhipnotizuot žmones ir perkeist juos į akmenines stovylas. Tik vylioja paimt į rankas jų šilkinį švelnumą, jų auksinį gražumą, jaust jų minkštumą, šiltumą. Keista! Budami ant galvos, neturėjo tokio pritraukimo, nebuvo tokie malonus, kaip dabar, atskirti nuo galvos, ant kurios jie per tiek metų augo.

Nenoroms atitraukiau akis nuo jų. Pakračiau galvą prablaivyt ją nuo tų visų minčių. Prapuolė tos mintys momentaliai, nes su tuo mažai reiškiančiu veiksmu — galvos pakratymu — pajutau ką tokio nepaprasto. Peteliškių pulkas plasnojo aksominiais sparneliais apie mano galvą. Atsargiai prasimerkiau, pažvelgiau į veidrodį. Nemačiau ten peteliškių pulko, tik mačiau savo apkirptą galvą.

Ilgai žiurėjau į savo atvaizdą veidrodyj. Maišyti jausmai apsupo mane. Ar gaila plaukų? Ar gerai padariau nukirpus juos? Ar griaudintis tuomi? Ne! Kaip gera dabar! Kaip liuosai jaučiuos! Mintys skrenda erdviau. Galvos nespaudžia geležinės plaukų sagutės. Sudėjau kasas ant Jasono aukuro. Nesigailiu. Atpenč, dėkuoju už tą malonę, kurią Jasonų dievaitė suteikė pavelydama paaukot jai kasas. Vakare nereikės rankiot sagutes iš plaukų. Ryto metu nereikės kankintis dešimtį - penkioliką minutų sušukuot, sudėt, susagstyti kasas. Pakaks dešimties sekundų perbraukt plaukus šukomis ar šepečiu; nereikia nė į veidrodį žiurėt. Ar galima užginčyt, kad tai nepraktiška! R.

Ar Verta Tverti A. L. T. Sandaros Moterų Kuopas.

Daugelis pažangesnių moterų pasakys, kad reikia tverti A. L. T. Sandaros Moterų kuopas. Ir aš nemanau griežtai užginčyti, bet gi noriu nurodyti keletą faktų, kad tokios kuopos neduotų naudos musų organizacijai.

Viena, moterys dar nėra ant tiek išsilavinusios, kad galėtų taip tvarkiai vesti kuopų susirinkimus, kaip vyrai, antra mes neesame visada patenkintos vyrų sumanymais bei nutarimais. Tat kodėl mums nedalyvauti kartu su jais Sandaros kuopų susirinkimuose ir pasimokinti iš jų kaip vesti susirinkimus ir tuom pačiu kartu pastoti jiems kelią, jeigu jie nori pravesti kokį mums nepatinkamą nutarimą?

Trečia, mes norime turėti lygias teises su vyrais. Sandaroj gi tas teises ir turime. Tat galime kartu su jais ir veikti. Duokime, jeigu vyrai imtų ir nutartų neįsileisti moterų į savo kuopas, ką tada mes sakytumėm? Ką gi moterys vienos gali nuveikti? Išskiriant, kad surengia kokį vakarėlį, bet dar ir to negali pačios vienos surengti. Ir čia šaukiasi vyrų pagelbos.

Taigi, mano supratimu, mums moterims butų geriau veikti išvieno su vyrais, kur tik turime progą. Tas bus į naudą Lietuvai ir musų organizacijai. Vienos veikdamos negalėsime kažin ko nuveikti.

Žinau aš, kad toksai mano pasakymas daugeliui moterų nepatiks. Todėl norėčiau išgirsti iš jų, ką jos turi pasakyti už Sandaros Moterų kuopas.

P. Petraitienė.

Gudri Moteris.

Kaip nuo ligų yra visokių vaistų, taip ir nuo įpratimų.

Papasakosiu aš kaip gudri moteris išgydė savo vyrą nuo nepaisymo jos. Tas buvo Lietuvoje. Vyras gyveno Amerikoje tulą laiką, o paskui sugrįžo į Lietuvą pas pačią ir, žinoma, rado visą tvarkoje.

Jis parvažiavęs jos nepaisė, pradėjo gerti ir namo nepareiti po kelias dienas. Pati nusigando, mislijo kas bus; jis namus pragers. Ir jinai sugalvojo štai ką: ji nutarė daryti taip, kaip vyras daro. Vyras važiuoja į kermošių ir ji važiuoja. Vyras geria alų ir ji geria. Ir ant galo vyras jau pradeda jai priminti, kad namie namai ir vaikai. Bet jinai sako, kad karčiamoj daug smagiau, kaip čia dabar galima eiti namo.. Vyras mini namus ir pradeda vis daugiau rupintis, o ji nuduoda nieko nepaisanti ir prašo daugiau alaus pirkti.

O namo sugrįžus, vaikai verkia galvijai baubia. Ji apsigula, ojis žiuri apie namus. Ant rytojaus jinai miega, o jis liuobia galvijus ir apžiuri vaikus. Bando ją pakelti, bet ji nesikelia. Sako, ką čia, vėl galėsime važiuoti į miestą įsigerti.

Dėl to vyras susirupino ir greitai pasitaisė ir paliko geras gaspadorius. Paskui jiedu sutiko ir abudu rupinosi apie namus. Gudrios moterys visados vyrus palaiko prie namų ir išgydo juos nuo negerų įpročių. Tik moterims reikia daugiau apšvietos.

K. Širvydienė.

Pasiskubinkite.

Moterys pasiskubinkite atsiųsti savo nuomonę į klausimą: "Kaip moteris geriausia gali sugyventi su vyru, kurio budas visiškai skiriasi nuo jos?" Greitai pradėsime spauzdinti.

Merginoms Klausimas.

P-lė D. K. iš Lowell, Mass. rašo: "Ar gali moteris mylėti kelis vyrus? Kaip išsirinkti vyrą ištekėjimui?

Aš jau 24 m. ir jau mylėjaus su keliais vaikinais. Bet dar nė vieno negalėjau išsirinkti sau už vyrą. Dabar aš noriu paklaust gerb. merginų ir moterų, kaip geriausia išsirinkti vaikiną iš trijų? kuriuos aš visus po biskį myliu... Tik nežinau katras butų geresnis. Turiu pasakyti, kad visi trys yra puikus ir atrodo visi mane myli ir yra labai geri. Vienas geras biznierius, turtingas, jau nelabai jaunas ir gana storas ir drutas. Antras tai amatninkas "plumberis," gerai uždirba ir gerai pinigų turi. O trečias tai muzikantas, labai puikus vaikinas, dar jaunas ir gražus. Ale nedaug pinigų turi; bet aš jį vistiek geriausia myliu.

Tai aš noriu išgirsti merginų ir moterų patarimo, su kuriom iš tų trijų man butų geriau apsivesti: biznierių, plumberį, ar muzikantą?

Naujienos.

Apie merginas ir moteris. Lawrence, Mass.

Emilė Šimkuniutė turi oratoriškai išlavintą kalbą, tai pasilinksminimo vakarėliuose — susirinkimuose visi laukia, kad ji ką paskaitytų, arba padeklamuotų. Ji yra labai veikli vietos Sandarietė.

Tofilė Kieliutė žino kelią į Lietuvą ir atgal, nes ji ir kitiems pataria kaip parvažiuoti į savo tėvynę. Ji yra gera Lietuvos patriotė.

Emilė Tataroniutė jau mokinasi ir žada šiemet baigti high school. Ji turi ambiciją tapti "staidžiaus" pianistė. Ji ir dabar jau skambina kaip amerikiečių, taip lietuvių publikai.

Priimant Lawrence kun. Jurą šios mergaitės geriausiai pasidarbavo:

Stasė Adomaitė gerai atliko užduotį prie aiskrymo.

Agota Pupalaigiutė puikiai apsėjo darydama "hotdogs."

E. Tukaitė gražiai šypsojosi nešdama valgius ant stalų.

M. Paliučiutė kotik nepagriuvo su žąsienos lėkšte.

M. Sosnauskaitė gražiai padėjo ant stalo agurkus.

F. Juknevičiutė gavo progą pakalbėti su jaunu kunigėliu.

Susipažinkime su Protoplasma.

Protoplasma išrodo dideliu žodžiu, bet nėra tokis didelis žodis kaip elektra. Tačiau žodis protoplasma skamba dideliu žodžiu, nes mes su juomi nesame susipažinę ir mažai girdėję apie jį. Per elektrą mes gauname šviesą, siunčiame pranešimus, varome gatvekarius, darome su jos pagelba daug kitų darbų. Bet jei elektra ir protoplasma butų žmonės, elektra nusiimtų kepurę prieš protoplasmą, nes ji yra toji medega, per kurią gyvybė prasideda ir kurioji gyvybę palaiko.

Savo pavydale proplasma yra paprasta. Ji yra limpanti, be jokios spalvos medžiama, ir išrodo kaipo skysta košeliena. Kuomet ją žiurime, matome mažytes balsvas kruoputes. Protoplasma susideda iš protievio, vandens ir iš mažos dalies druskos. Šie trys sudaro ją, kurioji palaiko musų kuną. Protienas susideda iš įvairių kemikališkų elementų — nitrogeno, oxigeno, karbono, etc. Protoplasma veikia musų kuno dalyse. Tą veikimą mes pavadiname statymu ir ardymu. Butent geriausioje sveikatoje musų kunas turi turėti lygų darbą statymo ir ardymo; jei musų kunas turėtų mažiau statymo, masių sveikata butų sumažinta, o jei per daug statymo ir-gi butų negerai kunui. Todėl protoplasmas turi gauti tinkamą maistą, kad palaikius jos darbą kune lygiai ir nuolatiniai. Kuomet musų kunas gauna visuomet tinkamą valgį, tada musų kunas buna sveikas. Maistą sudaro sveiki valgiai ir gėrimai, kurie patenka į musų kraują per kurį visas protoplasma yra maitinama, kad ją palaikius gyvą ir aktyvę.

Kada kunas gauna nuodingą maistą, jis yra ardomas ir musų sveikata tuomet nukenčia. Iš tų visų kenksmingų ir nuodingų maistų yra šie: karbolinė rugštis, prusiška rugštis, kloriforma ir alkoholis. Šios visos rugštys yra nuodai ir labai pavojingi žmogui, jei jis jų gauna. Pavyzdžiui, jei alkoholis sueina su protoplasma, jis ištraukia iš jos vandenį ir sutraukia protieną taip, kaip rugštis sutraukia šviežų pieną. Taigi kuomet vanduo ir protienas yra nenormaliame stovyje, tada protoplasma paliauna normališkai dirbti; ir žmogaus sveikata mažinasi laipsniškai.

Dabar susipažinkime su žmogaus cėlėmis. Mes visi esame matę, kaip atrodo korys bičių, padirbtas, su mažomis kamaraitėmis, kuriose randasi medus. O kada tos kamaraitės yra pilnos medaus, jas bitės užlipina ir tik tada jas atlipina, kuomet jos vartoja medų maistui. Korio tos kamaraitės yra pavadintos cėlėmis. Tos cėlės yra tokios didelės, kad mes galime lengvai jas savo akimis matyti. Taip yra ir su musų kuno cėlėmis, kurios sudaro protoplasmą kune. Kuno cėlės nėra visos lygios; jų yra didelių ir mažų. Cėlės ant smegenų yra labai mažos, vos galimos pamatyti per mikroskopą. Pavyzdžiui raumenyse cėlės yra daug didesnės, nei bile kitose kuno dalyse. Nervuose irgi yra cėlės mažos, tačiau nėra tokios mažos, kaip smegenyse. Visos cėlės nėra lygios ir jos visos neatlieka lygų darbą. Kožna cėlė dirba skirtingą darbą, butent taip kaip didelėje šeimynoje — vieni plauna indus, kiti verda, o treti duoną uždarbiauja.

Dabar mes žinome kaip atrodo protoplasma, ir žinome kaip išrodo cėlės. Dabar pakalbėsime apie nuodingus daiktus, kuriuos mes dažnai vartojame. Iš tų visų nuodų mes dažnai vartojame alkoholį. Alkoholis yra maišomas su vandeniu, su vynu, su alum ir su "šnapsu." Maišytas alkoholis nėra labai pavojingas, kuomet jis yra sumaišytas. Pagalios jei žmogus vieną mažą stikielį nemaišyto alkoholiaus išgertų, jis daugiau negyventų kaip dešimts valandų. Reiškia, kad alkoholis yra baisųs nuodai. Ir nežiurint kiek žmogus mažai maišytą alkoholio ir bile sukuom, jis visuomet ardo cėlės protoplasmą. Jei žmogus vartoja alkoholį dažnai, jo kuno cėlės nėra stiprios ir visuomet ant jo sveikatos atsiliepia — nors ne žymiai, tačiaus po kelių metų, nes ardymas kuno cėlių didinasi. Ardymas reiškia varymą, kurio į nesveikatą ir tokis žmogus turi skirtis su šiuomi pasauliu, nesulaukę senatvės.

Mes tada busime sveiki, kuomet musų kunas turės visas cėles sveikas ir lygiai dirbančias, butent taip, kaip šeimynoje žmonių: kai vienas apserga iš šeimynos, namai yra nuliudę ir tos ypatos darbas jau neatliktas. Taigi, mielas brolau lietuvi, paliauki gerti tą nuodą alkoholį —"munšainą", negerk jo nė su kuom, o tada busi sveikas ir tavo protas bus sveikas, tavo kunas bus stiprus. Jei randasi koki blaivybės įstatymai palaikyki juos. Dabar yra Trečias referendumas, kad sustabdyti tuos nuodus. Massachusetts valst. —balsuok už tą įstatymą Nov. 4, 1924 m.

The Citizens Alliance of Mass.

Bell Phone: Oregon 0863-J.

Dr. Ignotas Stankus

1210 So. Broad Street

Philadelphia, Pa.

LIETUVIS DAKTARAS (gydo visokes ligas) IR CHIRURGAS (daro visokes operacijas).

OFISA VALANDAS:

Nuo 9 iki 11 A. M.
Nuo 2 ki 4 P. M.
Nuo 7 iki 8 P. M.
Nedeliomis Nuo 10 iki 3 P. M.

Kolonijališkosios Dienos

Dienose Washingtono ir Lafayetto; Kosciuškos ir karaliaus Jurgio, buvo pilnai galiojančiu papročiu puikioms ponioms ir gražiai apsirėdžiusiems vyrams papuošti savo galvas su gražiais perukais. Jei šitas paprotys galiotų ligi šiol, tai šiandien daugelis žmonių galėtų paslėpti po peruku pleiskanomis apdengtas savo galvas. Tačiau vietoje to, jie šiandien naudoja

Ruffles

Pleiskanų mirtinąji priešą, kuris, jei ištepsi juomi galvą kasdien per savaitę ar dešimtį dienų ir vėliaus tik retkarčiais sulig reikalo, greitai apvalis galvos odą nuo šių erzinančių baltų lupynų; niežėjimas tuojaus pranyks ir plaukai tuojaus atgaus savo naturalį, normalį gražumą.
Ruffles galima gauti visose aptiekose po 65c. bonką, arba už 75c. prisiunčiame paštu tiesiai iš dirbtuvės.

F. AD. RICHTER & CO., 104-114 So. 4th St., Brooklyn, N. Y.

Lietuviška Aptieka

Jeigu norite teisingų vaistų ir nuženimtom kainom, tai visada eikite ant 100 Salem St., kur rasite visokių Amerikos vaistų ir Europiškų ir visokių lietuviškų šaknų.

Mes laikome užtikrintas gyduoles nuo visokių ligų, kaip tai: nuo galvos skaudėjimo, nuo užsenėjusio reumatizmo, nuo nusilpnėjimo strėnų, krauje valimui, nuo uždegimo plaučių, nuo kosulio ir visokių kitų ligų. Taipgi turime nuo visokių slaptingų ligų ir geriausius patarimus suteikiame, nuo patrukimo del vyrų ir moterų. Atsiminkite, jeigu pirksite pas mus, sučėdysite pinigus ir sveikatą. Ateikite visada pas mus, o mes jums patarnausime kuogeriausiai. Pašaukiame geriausius daktarus per telefoną visai uždyką.

D. CABITT.

BOSTON, MASS. 100 SALEM STREET.

TELEGRAMINĖS PINIGŲ PERLAIDOS 50c.

NAUJIENOS įvedė šią stebėtiną pinigų siuntimo systemą, kad suteikus Amerikiečiams galimybės pasiųsti pinigų savo giminėms Lietuvoje trumpiausiu laiku, už pigiausią kainą. Kitur už tokius telegramus reikia mokėti po 4 ir 6 dolerius, o NAUJIENOS pasiunčia už 50 centų.

PINIGAI NUEINA LIETUVON Į 3 AR 4 DIENAS

Sulyg greitumo Lietuvos pašto yra pristatomi į visas Lietuvos dalis ir išmokami greičiausiu laiku. Pinigai pilnai garantuojami ir nesant galimybių išmokėt kam reikia grąžinami siuntėjui.

Štai yra litų kursas, prie kurio taipgi priskaityta 50 centų telegramo kaštai ir 25 centai pašto išlaidos:

100 litų	$11.25	400 litų	$42.50	700 litų	$73.25
200 litų	21.50	500 litų	52.75	800 litų	83.50
300 litų	32.00	600 litų	63.00	900 litų	93.75

Money orderius reikia pirkti ant vardo

NAUJIENOS

1739 S. Halsted Street, Chicago, Illinois.

NAUJAS SĄVAITINIS AM. LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS.

"VARPAS"

EINA KAS ŠEŠTADIENIS.

Kaina metams Suv. Valst. $2.00
Pusei metų 1.00
Užsienyj ir Lietuvoj met. 3.00
Pusei metų 1.50

Jei nori pasiskaityti tikrų ir teisingų žinių, tai skaityk "VARPĄ," kuris, nieko neužkabinėdamas, paduoda ir nušviečia tik įvykius. Įdėk į konvertą dvidolerinę ($2.00) ir pasiųsk "Varpo" Administracijai, o gausi jį.

"V—A—R—P—A—S"

3251 So. Halsted St., Chicago, Ill.

Tel. Yards 1234.

"VIENYBĖ"

LIAUDIES UNIVERSITETAS.

Tas, kuris turi 37 metų "Vienybės" kompletus, turi namuose turtą, kurio kulturinė vertė atstoja pagarsėjusią pas amerikonus "Five Foot Book Shelf" išleistą Harvardo universiteto prof. pagelba.

Ir kiekviename numery "Vienybės" kulturos turtas didėja eilėmis, apysakomis, mokslo straipsniais, žiniomis iš visų pasaulio kraštų ir Lietuvos.

Keturi doleriai ant metų reiškia truputį daugiau kai centas į dieną. O už juos gausite "Vienybę" kas antra diena ir džiaugsitės kas dieną.

VIENYBĖ

193 Grand St., Brooklyn, N. Y.

SUSIVIENJIMAS LIET. AMERIKOJ

DIDŽIAUSIA LIETUVIŲ APDRAUDOS IR PAŠALPOS ORGANIZACIJA SUVIENYTOSE VALSTIJOSE, KURIOS TURTAS ARTI $500,000.00.

Nuo susiorganizavimo iki šiam laikui išmokėta $248,537.80 pomirtinių. Pašalpų išmokėta $247,687.15.

SLA. kuopos randasi visuose didesniuose miestuose. Nariai priimami nuo 18 iki 50 m. amžiau. Visi nariai gauna laikraštį "Tėvynę" dovanai ir taipgi gauna SLA. išleistas knygas už pusę kainos.

Pomirtinės skyriai — $150, 300, 600 ir 1,000.

Pašalpos skyriai — $6.00, 9.00, ir 12.00 į sąvaitę.

Platesnių informacijų kreipkitės šiuo adresu:

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA.

307 W. 30-th Street, New York, N. Y.

Vietos Žinios:

ANTRAS "DZIMDZI-DRIMDZI" VAKARAS.

Spalio 24 d., vakare, Lietuvių svetainėje įvyko antras "Dzimdzi-Drimdzi," Lietuvos artistų, vakaras. Šįkart suvaidinta "Lietuvos Ubagai" ir "Murašinas." Publikos šįkart norėjo dalyvauti labai daug, bet svetainė buvo permaža, kad ją visą sutalpinus. Daugelis turėjo grįžti atgal vietos negavę. Tas parodo, kad žmonėms patinka Lietuvos artistai.

Bostone jie vaidino keturis vakarus: du Lietuvių svetainėje ir antrus du bažnytinėj svetainėje. Į pastarąją vietą nesusirinko taip skaitlinga publika, kaip į Sandariečių artistams rengiamus vakarus, bet, girdėti, kad ir čia buvo suėję nemažai žmonių.

Keletą žodžių apie artistus. Iš dramos mėgėjų teko girdėti, kad Dineika esąs labai gabus aktorius. Kaikurie sako labai norėtų jį pamatyti lošiant rimtoj dramoj. Publikai abelnai, turbut, daugiausia patiko Vanagaitis, kaipo juokdarys. Jo dainos taippat įsidėjo daugeliui į galvą. Butent tą apie Kauno litus ir "Kaip giedojo vieversys." Olšauskas patiko savo kankl ėmis ir gražiu balsu. Dikinis, kaipo vienas, berods, nepaliko įspudžio publikoj. Bent man neteko nieko išgirsti apie jį kalbant. Užmetimas ant artistų girdėti tas, kad gale sėdinti negalėjo viską girdėti, kas buvo kalbama ant estrados. Ypač Vanagaičiui tas užmetimas daroma.

Šitai rašančiam teko matyti juos lošiant ir Lawrence "Jovalą" ir "Laisva Lietuva." Į "Jovalą" jau įvesta tulų pagerinimų ir priedų. Dzukiška daina pridėta. Ją dainavo Olšauskas ir publikai patiko. Beje čia teko girdėti kelis vyrus ginčijantis: ar ta stora boba, kuri iš galo svetainės užšoko ant "staidžiaus" buvo moteris, ar vyras, apsirengęs moters rubais? Vieni sakė taip, kiti kitaip. Matyt, kaikurie nežinojo, kad ten buvo artistas Vanagaitis, kuris kiek pirmiau fraku apsivilkęs dainavo apie litus.

Reikia pastebėti, kad šis Lietuvos artistų atsilankymas nebus Lietuvai be naudos: artistai daugelį užsnudusių amerikiečių pažadins prie tėvynės meilės ir prie naujo veikimo. Patartina visiems Amerikos lietuviams pasistengti pamatyti šių artistų vaidinimą.

Rep.

SUSIRINKIMAS.

A. L. T. Sandaros 78 Moterų kuopos susirinkimas atsibus seredoj 1 d. spalio-Oct. Sandaros svetainėje, 327 E Street, So. Boston, Mass. kaip 7:30 vl. vak.

Visos narės kviečiamos į šį susirinkimą butinai pributi, nes yra labai svarbių reikalų aptarti. Labai pageidaujame, kad kiekviena narė atsivestumėte savo draugės, pažįstamas prisirašyti prie kuopos.

Su pagarba

VALDYBA.

SVEČIAI.

Vincas Auda, iš Cleveland, O., lankės "Sandaros" administracijoj ir perdavė linkėjimus "Sandaros" štabui nuo "Dirvos" štabo.

DRAUGIŠKAS VAKARĖLIS.

Gabijiečiai rengiasi prie veikimo

D. M. Draugijos "Gabija" nariai rengiasi prie žiemos sezono veikimo dailos srityje. Pradžia veikimo prasidės su gražiai pirengtu balium, kuris rodos bus spalio 12 d., nedėlioj, "Sandaros" svetainėje. Maloni žinia, daug vietos lietuvių laukia Gabijos parengimų.

Reporteris.

GABIJIEČIŲ ATYDAI.

Šiuomi skelbiame, kad sekantį ketvergo vakarą bus Gabijos vyrų kvarteto repeticijos, todėl Gabijiečiai malonėkit susirinkti Sandaros salėj kaip 8:00 val. vakare.

Valdyba.

PRIVĖMĖ BAŽNYČIĄ.

Buvau išvažiavęs, tai nesuėjau savo draugės. Bet sugrįžęs tojau stengiaus pamatyti tą malonią vytukę. Jinai papasakojo man, kad užpraeitą sekmadienį lietuvių bažnyčioj atsitiko labai negražiai. Geras katalikas Vilimas Dr-lis atėjo į bažnyčią munšaino prilakęs ir pradėjo vemti. Parapijonai nunešė jį į sklepą, kur jis užmigo išsimiegoti.

Doresni parapijonai labai pasipiktino, o visos davatkos padarė sumišimą bažnyčioj.

J. K.

Ukėsų Kliubo šokiai praeitą subatą labai pavyko. Ateinančią subatą vėl bus. Merginos ir vaikinai ateikit į Lietuvių Svetainę.

GERB. B. F. KUBILIAUS PRAKALBŲ MARŠRUTAS

Gerb. B. F. Kubilius kalbės temoje: "Ar Reikalinga šioj Šalyj Prohibicija?" Pirmutinios prakalbos bus MONTELLOJE - BROCKTONE, Mass, Lietuvių Tautiškame Name, kampas Vine ir N. Main Sts., Spalio-October 3, 1924, 7:30 val. vakare, pėtnyčioj.

Kitos prakalbos bus toje pacioje temoje Brighton, Mass., Lietuvių Liaudies Name, 26 Lincoln St. Spalio-October 5, 1924, 2:00 valandą po pietų, nedėlioj.

Be skirtumo lyties ir partijų, visi lietuviai yra kviečiami išklausyti tos tėmos. Kalbėtojas kalbės bešališkai darodant su faktais "ar ištikrųjų mums piliečiams yra reikalinga prohibicija šioje šalyje." Jei ji nereikalinga mums, ką reikia daryti piliečiams. Viskas bus aiškinama.

Rengimo Komitetas:

The Citizens Alliance of Mass.

(Apg.)

ŠOKIAI!

Rengia Lietuvos Ukėsų Draugija kiekvieną Subatos vakarą nuo 8:00 iki vėlyvai nakties. Lietuvių Svetainėj kampas E ir Silver gatvių, So. Bostone. Bus geriausia Orkestra, kviečiame visus linksmai laiką praleisti.

Komitetas.

Grosernė - Bučernė

Musų Krautuvėse yra geriausi valgomi produktai ir kitoki reikalingi daiktai labai papiginta kaina.

Lietuviai kviečiami ateiti pas savo vientautį, užtikriname, kad tamistos busite patenkinti, nes musų patarnavimas labai mandagus, taipgi užsakymus galite paduoti telefonu, o mes pristatysime tamistų užsakymus į namus kaip reikia.

K. GAIDYS

285 Broadway, So. Boston, Mass.

Tel. So. Boston 1224-J.

PREMIUM CASH MARKET

6 Bowdoin St., Dorchester, Mass

Tel. Dorchester 2775-J.

PASKUTINIS NORWOODIEČIŲ

Piknikas!

RENGIA A. L. T. S. 33 KUOPA

Spalio-October 5 d., 1924

Ant Finų Ukės

Fisher Street, Norwood, Mass.

Kadangi jau laikas vėsesnis tai rengėjai ruošia daug visokių žaidimų, ir sporto rungtynių, kad tuomi palaikius visus svečius smagiame judėjime.

Taipgi bus prakalbos, kalbės A. L. T. S. Centro Vice-prezidentas NADAS RASTENIS, duos labai svarbių pranešimų iš Lietuvos žmonių dabartinės padėties. Kviečiame lietuvius kaip iš Norwood'o taip ir iš visos apylinkės atvažiuoti ir girdėti prakalbas, matyti Sporto rungtynes ir žaidimus, mes užtikriname, kad piknikas bus labai gražus ir busite patenkinti.

Norwoodiečius nuvešime troku, kuris išeis nuo Lietuvių namo po pietų veltui visus nuvešime be mokesties.

Visus kviečia RENGĖJAI.

Lietuvių Drabužių Krautuvė

LIETUVIAI PAS LIETUVIUS!

Vientaučiai, kad eiti pas svetimtaučius, ateikit pas mus. Mes parduodame vyriškus siutus, overkotus, marškinius ir etc. Taipgi padarome siutus ant užsakymų. Patarnavimas teisingas ir mandagus.

BROADWAY TAILORING CO.

412 Broadway, So. Boston, Mass.

Muzikos Veikalai

Tik ką išėjo iš spaudos aštuoni nauji muzikos veikalai. Dainavimui su piano akompanemento.

Parašė A. BAČIULIS.

1. Audra Prieš Dieną (Solo $1.00
2. Žvaigždutė (Solo) ir Aušta Rytas. (Duetas) ..... .75
3. Oi, Dainos (Solo arba Duetas) ..... .50
4. Nokturnas (Duetas Bassui ir Sopranui) $1.25
5. Piemenelis (Duetas) ..... .50
6. O, Laisvė (Mišram Kvartetui arba Chorui) ..... .50
7. Myliu (Mišram Kvartetui arba Chorui) ..... .75

P. S. Imant visus veikalus sykiu $4.00

Siųsdami užsakymus, siųskite ir pinigus, išperkant pašto money orderį sekančiu antrašu:

A. BAČIULIS,

P. O. BOX 16, So. Boston, Mass.

Invairios Biznio Informacijos

Real Estate Pardavimai.

PIRK DABAR - NELAUK!

Puikų 3 šeimynų, 15 kambarių namą, su visais naujos gadynės įtaisymais (improvements), skyrium šildomi pečiai, elektrika, piazai iš pryšakio ir užpakalio, puikiausioj vietoj Cambridge'ui, rendos $132 į mėnesį, prekė $12,400 ir lengvos išlygos.

Garadžius ir 3-jų šeimynų, 14 kambarių namas, visi improvementai, šildomi pečiai ir elektrikas, puikiausioj apielinkėj Dorchesteryj, arti marių, parko ir tt. prekė tik $10,600.

SO. BOSTON 3 šeimynų, 14 kambarių namas, su maudynėmis, skalbynėmis, ir piazais, geroj vietoj tarpe Dorchester St. ir Columbia Road, prekė $8300.

MĖSOS ir GROCERIŲ krautuvė su puikiu namu ant geriausio kampo City Pointe, gera vieta dėl biznio ir gyvenimo. Savininkas daro ten gerą biznį per suvirš 30 metų, dėl senatvės dabar nori parduoti, prekė tik $12,000 už namus, biznį ir tavorą.

A. IVAS,

361 W. Broadway, So. Boston, Mass.

PARSIDUODA.

Pigiai parsiduoda naujas Pečius. Taipgi du kerečiai, lova ir indai. Norinti pigiai įsigyti bile kurį minėtų daiktų kreipkitės sekančiu antrašu:

639 —7-th St., 3-čių lubu,
So. Boston, Mass.

Kambarys Ant Rendos.

Geras kambarys gyvenimui, pigios sąlygos, norinti įsigyti, kreipkitės sekančiu antrašu:

639 — 7-th St., 3-čių lubų, ...
So. Boston, Mass.

Stogdengis.

(ROOFERIS)

Mes darome visokius ir taisome senus stogus. Darbą gvarantuojame ir padarome atsakančiai ir pigiai. Aš Ivaškevičiaus ir kitų lietuvių namų savininkų darbus darau suvirš per 15 metų ir kožnas namų savininkas gali manim pasitikėti kaipo patyrusi stogdengį.

MARTIN ROOFING CO.

361 Broadway, So. Boston, Mass.

A. Ivas Real Estate Ofise.

Tel. So. Boston 0605.

Svarbu žinoti

So. Bostono ir apylinkės Lietuviai, kurie turit namus taisymui, mes esame tamistoms reikalingi, nes mes prie taisymų namų esame profesionalai tik ką atkeliavę iš vakarinių valstijų, ir pradedame darbą čionai.

Svarbu tiems, kurie manote statyti namus, Bangalo, Katadže, ar didesnius, priduokit mums pleną (Blueprint) arba galite užsisakyti čia ant vietos padarysime kokį tik norėsit, pigiausia ir geriausia. Darbas yra pirmos kliasos.

Kontraktorių galite matyti po 6-šių val. vakare ir nedėlioj po numeriu:

148 D STREET, SO. BOSTON.

Tel. So. Boston 3366-M. Klauskit Peter Mazel.

Reikalingi Darbininkai.

Reikalingi darbininkai pas Palmer and Parker, 103 Medford St., Charlestown, Mass. Imkite karus nuo North Station Subway, išlipkite ant Haymarket skvėro ir paimkite transfertą ir imkite Bunker Hill karą ir davažiavę iki Charlestown skvėro išlipkite ir eikite po dešinei kur rasite Fabrikus.

(Adv. 40.)

GREITAM PARDAVIMUI Dorchestery.

Keturių šeimynų kampinis muro namas, po penkis kambarius su įtaisymais, taipgi 3 krautuvės. Vieta lietuviais apgyventa, ir labai gera dėl valgomų daiktų krautuvės, todėl geistina, kad lietuvis papirktų. Randų neša $3000 į metus. Duokite pasiulymą. Dėl platesnių informacijų klauskite S. GRUBLIAUSKAS,

366 Broadway, So. Boston, Mass.

Tel. S. B. 2027.

Parsiduoda Pigiai.

Du namai, vienas 40 šeimynų, įeigos į metus suvirš $21,000, išlaidų apie $10,000, gryno pelno į metus apie $11,000; įnešti tik $10,000. Antras namas 5 štorai ir 18 šeimynų. Įeigu $13,600, išlaidų $6,400, gryno pelno $7,200, įnešti tik $9000. Abu namai yra beveik nauji ir turi šios mados visus įtaisymus. Norėdami daugiaus žinių kreipkitės pas

A. J. NAMAKSY,

395 Broadway, So. Boston, Mass.

Tel. 2340.

Bargenas.

2-6 šeimynų nauji muriniai namai su visais naujos mados įtaisymais, atskiri šilto vandens pečiai, vieta garadžiui, rendų į metus $7,560. Kaina $58,000; įnešti $10,000 arba galima pirkti atskirai. Norėdami daugiau žinių kreipkitės pas

A. J. NAMAKSY,

395 Broadway, So. Boston, Mass.

Tel. So. Boston 2340.

Proga del Visų.

Įsigyk sau Namą per musų prirodymą visuomet gausit pigiau kaip kitur, nepaisant kur arba, kokioj dalyj miesto, nes mes susižinom su didelėm Korporacijom. Turime Namų pardavimui visose dalyse Naujoj Anglijoj. Taipgi mes parduodame Ukes ir Lotus nežiurint kokioj Valstijoj norėtumėt. Sutaisome visokius dokumentus, Apdraudžiame (Insurinam) visokią nuosavybę.

Su viršminėtais reikalais kreipkitės pas:

M. J. KASTANT,

1348 Cambridge St., Room 4, Cambridge, Mass.

Tel. Porter 2179

Notary Public, Constable.

BIZNIERIAI, GARSINKITĖS "SANDAROJE."

Tel. So. Boston 3520
Tel. University 1463-J.
ADVOKATAS
A. O. ŠALNA (SHALNA)
LIETUVIS ADVOKATAS
Baigęs du Universitetu Cornell University su A. B., G. Washington Univ. su LL. B.
"Darbininko" Name
(antros lubos)
366 W. Broawday, So. Boston.

Mūsų Daryti Paveikslai Visiems Patinka.

JURGIS STUKAS
Fotografas.

Padarome dailius paveikslus: Vestuvių, Šeimynų ir Pavienių. Užlaikom visokios rušies rėmus ir darom didelius paveikslus.

453 Broadway,
So. Boston, Mass.
Tel. So. Boston 0464-J.

LIETUVIŲ VALGYKLA

Musų Restorante gaminami visoki valgiai. Musų Restorantas yra vienas iš gražiausių ir švariausių. Kviečiame visus Lietuvius užeiti pas mumis, mes užtikriname, kad busit užganėdinti.

J. N. Saladka, ir Brooks,
Savininkai.
304 W. Broadway,
So. Boston, Mass.

Tel. S. B. 2805-R.
Lietuvis Optometristas

Išegzaminuoju akis priskiriu akinius ir kreivas akis atitaisau, tinkamu laiku.
J. L. PAŠAKARNIS, O. D.
447 Broadway,
So. Boston, Mass.

NAUJAS
Išpardavimas

Jeigu norit sutaupyt pinigų, ateik į šį išpardavimą dabar. Žiurėk, kad užeitum į tikrą vietą Broadway išpardavimo Krautuvę,
167 BROADWAY,
SO. BOSTON, MASS.

Ofiso Tel. S. B. 441
W. Newton 1463-W.
Lietuvys Advokatas

Veda visokias provas, kaip tai: civiliškas ir kriminališkas; padaro visokius dokumentus prie pirkimo ir pardavimo.
FRANAS J. KALINAUSKAS,
414 Broadway, S. Boston, Mass.

BOSTON
Dr. H. M. Landau
GYDYTOJAS, CHIRURGAS
18 Chambers St., Boston.
Tel.: Haymarket 1436.
Specialistas vyrų ir moterų slaptų ir chroniškų ligų.
Valandos: nuo 9 ryte iki 8 vakare. Nedėldieniais iki 5 v. vakare. Patarimai dykai.
BOSTON

Išegzaminuojam akis ir pritaikom akinius.
H. S. Stone O.D.
Akiu Specijalistas.
399a Broadway,
Tarpe E ir F gatviu. South Boston

Tel. So. Boston 270.
DR. JOHN MacDONNELL, M. D.
Galima susikalbėti ir Lietuviškai
Ofiso valandos:
Rytais iki 9 val.
Po pietų 1 iki 2
Vakarais 6 iki 8.
536 Broadway, So. Boston.

LIETUVIS GRABORIUS

Šiuomi pranešu vietos ir apielinkės lietuviams, jog laidotuves aprupinu kogeriausiai ir už pigiausią kainą negu kiti. Į apielinkius miestukus važiuoju ir už tai nieko nerokuoju. Dieną ar naktį kreipkitės šiuom antrašu:

P. J. AKUNEVIČIUS.
258 W. Broadway,
So. Boston, Mass.
Office Tel. 381.
Gyvenimo Tel. 0183-W.
820 E. Sixth St.,